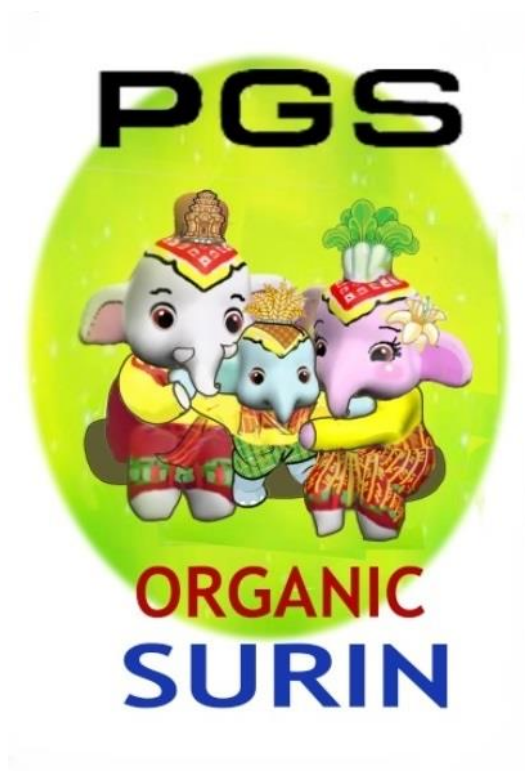

คู่มือการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
(PGS Surin)

คำนำ

นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายสุวพงศ์ กิติภัทย์พิบูลย์ ที่จะพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดสุรินทร์ “เมืองเกษตรอินทรีย์ ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน ท่องเที่ยววิถีชุมชน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ด้วยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดสุรินทร์ ที่มีการขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 สมัยนายเกษมศักดิ์ แสนโกชน์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ประกาศนโยบาย “สุรินทร์เมืองเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัยและมีสุขภาพดี” ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์แต่ละท่าน ได้สานต่อนโยบายเกษตรอินทรีย์มาจนถึงปัจจุบัน นโยบายของท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายสุวพงศ์ กิติภัทย์พิบูลย์ ต้องการพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของชาวสุรินทร์ด้วยเกษตรอินทรีย์ จึงได้ประกาศนโยบาย “สุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์” และมีการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวด้วย “โครงการ สุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์” มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนสุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการขับเคลื่อนสุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน โดยมีแผนงานในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าวด้วยการสร้าง “ตำบลต้นแบบอินทรีย์ น่ารัก” ในแต่ละอำเภอทั้ง 17 อำเภอ

การทำเกษตรอินทรีย์ สิ่งที่สำคัญ คือ การรับรองความเป็นอินทรีย์ จะต้องมีมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รับรอง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ที่ต้องการให้มีการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เป็นของจังหวัดสุรินทร์ โดยเน้นไปที่เป็นระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม หรือที่รู้จักกันในนาม “ระบบ PGS” เป็นระบบที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือ “ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย” ในห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์นั่นเอง ทั้งตัวเกษตรกรผู้ผลิต ผู้บริโภค นักวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งหลักการของ PGS ยังเป็นหลักการที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร อีกด้วย จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ ที่เรียกว่า “มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมสุรินทร์” หรือ “PGS Surin” มติของคณะกรรมการฯ ได้กำหนดการจัดทำมาตรฐาน PGS Surin ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ

1. พืชอินทรีย์ (ข้าว พืชผัก พืชสวน พืชไร่ พืชอาหารสัตว์ และสมุนไพร)
2. ปศุสัตว์อินทรีย์ (สัตว์ปีก สุกร โคเนื้อ-กระบือ แพะ-แกะ)
3. สัตว์น้ำอินทรีย์
4. ไหมอินทรีย์

ทั้งนี้เนื่องจากระบบ PGS เป็นระบบการรับรองที่เปลี่ยนแปลงที่ทำการเกษตรอินทรีย์ ไม่ได้รับรองตามชนิดผลผลิตเกษตรอินทรีย์เหมือนการรับรองโดยบุคคลที่ 3 ด้วยเหตุผลที่ว่า วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในประเทศไทย เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง สำหรับจังหวัดสุรินทร์ ยังมีวิธีการทอผ้าไหมที่มีการทอผ้ากับเกือบทุกหมู่บ้าน จึงมีการกำหนดจัดทำมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม ของไหมอินทรีย์ ด้วยแนวทางในการยกย่องมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมสุรินทร์ ได้ยึดหลักการของเกษตรอินทรีย์สากล ทั้ง 4 ข้อ และใช้วัตถุประสงค์เกษตรอินทรีย์หลัก 10 ข้อ ที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ FAO IFORM และ UNCTAD ที่เรียกว่า COROS (Common Objective and Requirements of Standards) ในการเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมสุรินทร์ รวมทั้งนำแนวทางการจัดทำมาตรฐานของ Organic Thailand ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) มาตรฐาน PGS ของเครือข่ายอาหารเพื่อเพื่อน สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ไทย พี จี เอส มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย และ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์

นครชัยบุรีนทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มาเป็นแนวทางในการจัดทำ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin) ในครั้งนี้

คณะทำงานด้านการตรวจรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin Model) จึงได้จัดทำ ทำคู่มือเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมจังหวัดสุรินทร์ (PGS Surin Model) ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางการตรวจรับรอง สินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมและออกใบรับรองให้กับเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร กลุ่มสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน หรือผู้ที่ขอรับการรับรอง ตรวจรับรอง เกิดการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นเอกภาพตลอดห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain) เพื่อพัฒนากระบวนการผลิต เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ส่งเสริมการผลิตอาหารปลอดภัย ของจังหวัดสุรินทร์ให้มีความต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืน ต่อไป

คณะผู้จัดทำ

คณะทำงานด้านการตรวจรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin Model)

กรกฎาคม 2564

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญรูปภาพ

สารบัญตาราง

บทที่ 1	ความเป็นมาและความสำคัญของ PGS	1
บทที่ 2	ความหมายและหลักการเกษตรอินทรีย์	
	ความหมายเกษตรอินทรีย์	5
	หลักการเกษตรอินทรีย์	6
บทที่ 3	ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม (PGS)	10
บทที่ 4	มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)	18
	มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)	19
	หลักการและความมุ่งหมายในการผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์	21
	การผลิตพืชอินทรีย์ (ข้าว พืชผัก พืชสวน พืชไร่ พืชอาหารสัตว์ และสมุนไพร)	23
	การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ (สัตว์ปีก สุกร โคเนื้อ-กระบือ แพะ-แกะ)	26
	การผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์	31
	การผลิตไหมอินทรีย์	35

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
1. หลักการสำคัญของเกษตรอินทรีย์ 4 ข้อ	5
2. หลักการและวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์	8
3. ตราสัญลักษณ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศต่างๆและมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม	9
4. ขั้นตอนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม	10
5. หลักการพื้นฐานของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม	11
6. โครงสร้างการทำงานระหว่างเกษตรกรกับเครือข่ายการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม	14
7. โครงสร้างของระบบ PGS	15

สารบัญภาคผนวก

	หน้า
1. แบบฟอร์มต่างๆในการขอรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม	40
2. แบบฟอร์มในสมัคร F-01	41
3. แบบขอขึ้นทะเบียน F-02	44
4. แบบฟอร์มแผนการผลิต F-03	46
5. แบบฟอร์มบันทึกกิจกรรมในแปลงเกษตรอินทรีย์ F-04	48
6. แบบฟอร์มบันทึกปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ F-05	49
7. แบบฟอร์มบันทึกการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรอินทรีย์ F-06	50
8. แบบฟอร์มการตรวจประเมินแปลง F-07	51
9. แบบฟอร์มในสรุปรฐานข้อมูลสมาชิก F-08	56
10. แบบขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง F-09	57

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของ PGS

บทนำ

ประเทศไทย เป็นประเทศเกษตรกรรม โดยมีพื้นที่ทำการเกษตร 149.25 ล้านไร่ จากพื้นที่ทั้งหมดของประเทศ 320.696 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 46.54 จึงทำให้ประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตอาหารให้กับคนทั่วโลก มีสินค้าการเกษตรหลายชนิดที่ประเทศไทยเป็นผู้ส่งออกไปยังต่างประเทศ เช่น ข้าว น้ำตาล เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามการทำการเกษตรของประเทศไทย ยังเป็นการทำการเกษตรเชิงเดี่ยว และยังเป็นระบบการเกษตรที่ใช้สารเคมี มากกว่าร้อยละ 99 ในขณะที่มีเกษตรกรที่ทำระบบเกษตรอินทรีย์ประมาณร้อยละ 1 จึงส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งตัวเกษตรกรเอง และผู้บริโภค จนก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพตามมาปัญหาสุขภาพที่เกิดขึ้นเนื่องจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เป็นปัญหาใหญ่และรุนแรงมากของสังคมไทย ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสังคมไทยยังขาดความตระหนักร่วมกันอย่างเพียงพอ โดยเฉพาะผลกระทบต่อเกษตรกรและประชาชนทั่วไป ดังข้อมูลเมื่อปี 2540 ของสำนักโรคจากการประกอบอาชีพและสิ่งแวดล้อม กระทรวงสาธารณสุข พบว่ามีเกษตรกรที่ผลการตรวจเลือดอยู่ในเกณฑ์ไม่ปลอดภัยและเสี่ยงต่อการเกิดพิษ อันเนื่องมาจากการใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชเป็นจำนวนถึง 16.35% หรือ 89,926 คน จากจำนวนเกษตรกรที่ตรวจเลือด 563,353 คน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยในปี 2550 ผลการสุ่มตรวจพบว่า มีเกษตรกรถึง 39% ที่มีความเสี่ยงทางสุขภาพดังกล่าว คณะกรรมการมะเร็งแห่งชาติ กระทรวงสุขภาพและบริการของสหรัฐอเมริกา (President's Cancer Panel, U.S. Department of Health and Human Service) ได้ระบุในรายงานประจำปี 2553 ว่า การบริโภคอาหารที่ปนเปื้อนสารเคมีการเกษตรเป็นสาเหตุหนึ่งของโรคมะเร็งในสหรัฐอเมริกา และมีข้อเสนอแนะในคนอเมริกันเปลี่ยนมาบริโภคอาหารที่ผลิตโดยไม่ใช้สารเคมีการเกษตรและปุ๋ยเคมี นอกจากนี้ ในรายงานนี้ยังได้ระบุถึงความเสี่ยงของคนงานและเกษตรกร ที่ใช้สารเคมีการเกษตรว่ามีความเสี่ยงในการเจ็บป่วยด้วยโรคมะเร็งเพิ่มขึ้น หรือแม้แต่เด็กที่อาศัยอยู่ในบริเวณพื้นที่การเกษตร ก็มีความเสี่ยงในเรื่องการป่วยด้วยโรคมะเร็งเม็ดเลือดขาวมากขึ้นด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวจึงนำมาสู่กระแสการเปลี่ยนวิถีการผลิตมาเป็นเกษตรอินทรีย์ และริเริ่มการกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ซึ่งระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มี 2 ระบบ คือ 1) ระบบการรับรองโดยบุคคลที่สาม หรือหน่วยตรวจรับรอง (Third party certification body, CB) และ 2) ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System, PGS) สำหรับระบบการรับรองโดยหน่วยตรวจรับรอง ได้ถูกพัฒนามามากกว่า 50 ปี มาแล้ว แต่การรับรองในระบบนี้ยังมีข้อจำกัดหลายประการต่อการเข้าถึงของเกษตรกรรายย่อย ซึ่งเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศ ไทย เช่น ค่าใช้จ่ายในการรับรองโดยเอกชนค่อนข้างสูง การรับรองเป็นรายชนิดสินค้า และขาดการมีส่วนร่วมของเกษตรกรและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผลผลิตเกษตรอินทรีย์

ความเป็นมาและความสำคัญของ PGS

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติผลิตภัณฑอาหารอินทรีย์ (Organic food Production Act-OFPA) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 (ค.ศ. 1990) และมีการแก้ไขในปี พ.ศ. 2539 (ค.ศ. 1996) ตลาดร่วมกลุ่มประเทศในยุโรป (European Unity : EU.) ได้มีการรวบรวมข้อกำหนดของผลิตผลเกษตรอินทรีย์ไว้ในข้อกำหนดของสภาตลาดร่วม ยุโรป (EEC No. 2092/91) และฉบับแก้ไข ข้อกำหนดส่วนใหญ่ให้คำแนะนำในการนำเข้าอาหารอินทรีย์ที่ผลิตจากประเทศอื่น ภายใต้มาตรฐานการผลิต และมาตรการตรวจสอบที่เหมือนกันทุกประการ ประเทศญี่ปุ่นได้ประกาศใช้มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2544 โดยอ้างอิงกฎหมายมาตรฐานเกษตรญี่ปุ่น (Japan Agriculture Standard – JAS) ประเทศไทย ได้มีการกำหนดใช้มาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ หลังจากผ่านการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 18 ตุลาคม พ.ศ. 2543 โดยคณะทำงานเฉพาะกิจปรับปรุงมาตรฐานการผลิตพืชอินทรีย์ของประเทศไทย และผ่านการเห็นชอบ ของคณะกรรมการบริหารงานวิจัยและพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กรมวิชาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement – IFOAM) ได้จัดทำเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับตรวจสอบรับรองเกษตรอินทรีย์เป็นที่ยอมรับในกลุ่มประเทศในยุโรป (สหกรณ์กรีนเน็ต, 2555)

“ระบบการตรวจรับรองโดยหน่วยตรวจรับรอง” หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า การรับรองโดยบุคคลที่ 3 (Third party) ได้ถูกพัฒนามากกว่า 50 ปี มาแล้วทำให้สินค้าเกษตรอินทรีย์ขายไปได้ทั่วโลก แต่ระบบนี้มุ่งรับรองราคาสินค้า ไม่ได้เป็นคำตอบของสำหรับเกษตรอินทรีย์ทุกระบบ เพราะมุ่งเน้นขายให้ตลาดที่ไกลจากผู้ผลิต หรือเป็นการส่งออก ระบบรับรองมีค่าใช้จ่ายสูง มีระบบที่ซับซ้อน และให้ความสำคัญกับการบันทึกและมีเอกสารมากมาย จึงเป็นข้อจำกัดสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่ทำเกษตรอินทรีย์แบบพื้นบ้าน ซึ่งมีผลผลิตหลากหลายชนิดในปริมาณไม่มาก เป็นการทำเกษตรอินทรีย์ด้วยจิตวิญญาณ และเป็นวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ทำให้เกษตรกรเหล่านี้ตึกจากการสำรวจหรือไม่สามารถเข้าสู่ตลาดได้ บางรายล้มเลิกไป ปัญหาของระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่ดำเนินการโดยหน่วยงานจากภายนอก นั้นไม่ได้เหมาะกับเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์เพื่อขายในท้องถิ่น เพราะระบบการตรวจสอบรับรองมีระเบียบข้อกำหนดที่ค่อนข้างเข้มงวดที่สลับซับซ้อนและมากเกินไปสำหรับการทำการตลาดผลิตผลเกษตรอินทรีย์ในท้องถิ่น ความซับซ้อนของระเบียบข้อกำหนดนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้หน่วยตรวจรับรองเกษตรอินทรีย์ของภาคเอกชนต้องมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงในการขึ้นทะเบียนเพื่อให้ได้รับการตรวจรับรอง ส่งผลให้หน่วยตรวจรับรองต้องเรียกเก็บค่าธรรมเนียมการตรวจรับรองที่สูงจากผู้ผลิตและผู้ประกอบการเกษตรอินทรีย์ นอกจากนี้การตรวจรับรองของหน่วยงานอิสระไม่สามารถเปิดให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในระบบการตรวจรับรองได้มากนัก รวมทั้งไม่เปิดโอกาสให้มีการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ในการตรวจรับรองที่เหมาะสมกับเกษตรกรรายย่อยทั้งในประเทศกำลังพัฒนา การรวมกลุ่มกันของชุมชนเพื่อทำการรับรองมาตรฐานผลิตผลของตนเองเป็นที่ไว้วางใจของตลาดจึงเกิดขึ้นในหลายพื้นที่ทั่วโลก จนทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่มีสมาชิกทั่วโลกกว่าร้อยกว่าประเทศ คือ สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือ IFOAM หันมาสนใจจนทำให้เกิดการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมขึ้นโดยเรียกว่า Participatory Guarantee System หรือเรียกสั้น ๆ ว่า พี จี เอส (PGS)

“ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม Participatory Guarantee Systems, หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า ระบบ PGS เกิดขึ้นจากการที่ IFOAM ได้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ของระบบการรับรองโดยบุคคลที่ 3 ที่เกษตรกรรายย่อยไม่สามารถขยายช่องทางตลาดได้ จึงได้ร่วมกับเครือข่ายประเทศต่าง ๆ พัฒนาระบบ พี จี เอส ขึ้น และทดลองนำร่องใน 8 ประเทศตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันมีประเทศที่นำระบบ ไปใช้รับรองเกษตรอินทรีย์กว่า 70 ประเทศและกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะ พี จี เอส ทำให้เกิดการขยายตัว การทำเกษตรอินทรีย์ในชนบทและมีช่องทางตลาดให้เกษตรกรขายตรงมากขึ้น เช่น ตลาดนัดสีเขียวในพื้นที่ ระบบสมาชิกล่วงหน้า ระบบเครือข่ายดิจิทัล เป็นต้น เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชนบททำให้ ผู้บริโภคภายในประเทศเข้าถึงอาหารอินทรีย์ในราคาที่ซื้อหาได้ รวมทั้งเป็นการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และ สรรพสิ่งให้มีใช้ชั่วนิรันดร์ พี จี เอส เป็นระบบที่แตกต่างจากระบบการรับรองด้วยบุคคลที่สาม หรือหน่วย ตรวจรับรองที่คุ้นเคยกันมานาน โดยกระตุ้นให้ผู้ผลิตเกิดการพัฒนารวมกันเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดเครือข่ายระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค มีผลทำให้เกิดการวางแผนการผลิต ตามที่ตลาดต้องการเมื่อเกษตรกรรายย่อยได้รับการรับรองผลสุดท้ายทำให้มีการทำเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งต่อรายได้ของเกษตรกร ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สุขภาพของผู้ผลิต และผู้บริโภค และเกิดสังคมเข้มแข็งในที่สุด

การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมได้ขยายตัวไปตามประเทศต่างๆ เช่น บราซิลโดย กลุ่มอะโกรอีโคโลจี เน็ตเวิร์ค, อินเดียโดยมูลนิธิศุภนิมิต, ฝรั่งเศสโดยเนเจอร์แอนด์โปรเกรส, อเมริกาโดย เซอร์ติฟายด์เนเชอรัลส์โกรน และ ที่อื่นๆ ทั่วโลก การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมค่อยๆ ขยายตัวในประเทศไทยโดยมีการผลักดันจาก กลุ่มคน มูลนิธิ และ องค์กรต่างๆ เช่น มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย สหกรณ์กรีนเน็ต จำกัด สมาคมมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) เครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทย (คกร.) เครือข่ายเกษตรกรรมชาตีมูลนิธิ MOA ไทย เครือข่ายตลาดสีเขียวกรุงเทพฯ และ สมาพันธ์เกษตรกรรมยั่งยืนแห่งประเทศไทย เป็นต้น โดยมุ่งหวังว่า ระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม จะเป็น สร้างกระบวนการรับรองมาตรฐานให้เกษตรกรโดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยได้ปรับเปลี่ยนสู่การทำเกษตร อินทรีย์อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพ

ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม มีความสำคัญถือเป็นบันไดขั้นแรกที่จะทำให้ เกษตรกรกล้าที่จะเปลี่ยนวิธีการทำการเกษตรของตนจากเคมีมาสู่อินทรีย์ เพื่อที่จะตอบสนองปัญหาต่างๆ ดังที่กล่าวมา ที่ผ่านมาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมเป็นไปได้ซ้ำด้วยปัญหาต่างๆ การไม่ได้รับการสนับสนุนจากทางภาครัฐอย่างเหมาะสม กระบวนการถ่ายทอดความรู้ยังขาดประสิทธิภาพ การฝึกอบรมส่วนใหญ่เน้นการบรรยายขาดประสิทธิภาพ ตัวเกษตรกรเองขาดความรู้ความไม่เข้าใจในการ ทำเกษตรอินทรีย์ ขาดหลักคิดหรือวิธีการปฏิบัติในการทำการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ที่เหมาะกับบริบทของสังคมเกษตรกรไทย ขาดเครือข่ายที่ช่วยกันอย่างต่อเนื่องยั่งยืนอย่างเป็นระบบ ปัจจุบัน การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมในประเทศไทยมีหลายหน่วยงานให้ความสนใจที่จะ ทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมของตนโดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไป

บทที่ 2

ความหมายและหลักการเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์เป็นเกษตรที่ให้ความสำคัญกับระบบนิเวศน์ ความหลากหลายทางชีวภาพ การหมุนเวียนของวงจรชีวิต โดยเชื่อมโยงกับมนุษย์อย่างเป็นธรรมชาติเพื่อสร้างความสมดุลต่อทุกสรรพสิ่งการให้คำจำกัดความและนิยามของเกษตรอินทรีย์ของภาคส่วนต่าง ๆ มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานหรือเป้าหมายของเครือข่ายนั้น ๆ

ความหมายเกษตรอินทรีย์

สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ(International Federation of Organic Agriculture Movement) หรือ IFOAM ให้คำนิยามเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า “เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใยด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ โดยเน้นที่หลักการปรับปรุงบำรุงดิน การเคารพต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิต และพัฒนาความต้านทานโรคของพืชและสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์นี้ เป็นหลักการสากลที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย” (วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล; 2546 : 6)

สำนักงานมาตรฐานการเกษตร และสินค้าแห่งชาติ (2559) ได้ให้ความหมายของ เกษตรอินทรีย์ (Organic Agriculture) ว่าคือ “ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศน์, วงจรชีวภาพ และความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุดิบที่ได้จากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม (Genetic Modification) หรือพันธุวิศวกรรม (Genetic Engineering) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวังเพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์ และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ในทุกขั้นตอน”

IFOAM (2009) ได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับเป้าหมายของการทำเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า "ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์อาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติ ที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบต่อทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน และสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง”

หลักการเกษตรอินทรีย์

หลักการเกษตรอินทรีย์สากลที่มีหลักสำคัญที่เป็นข้อตกลงของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือ IFOAM ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ในเดือนกันยายนปี 2005 ที่ออสเตรเลียโดยการประชุมจะสร้างนิยามสั้นเกษตรอินทรีย์ หลังจากผ่านไปเกือบสามปีของการทำงาน สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Organic Agriculture Movements – IFOAM) ได้ระดมความคิดเห็นนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านเกษตร อินทรีย์โดยตรงจากทั่วโลก ร่างหลักการเกษตรอินทรีย์นี้ได้รับการนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่เมื่อปลายปี พ.ศ. 2548 และที่ประชุมใหญ่ได้ลงมติรับรองหลักการเกษตรอินทรีย์ดังกล่าว โดยกำหนดค่านิยามที่สะท้อนให้เห็นถึงสี่หลักการของเกษตรอินทรีย์ 4 ข้อสำคัญ คือ การเอาใจใส่ (CARE) , สุขภาพ(HEALTH) , นิเวศวิทยา(ECOLOGY) และ ความเป็นธรรม (FAIRNESS) ที่มีอักษรย่อว่า “CHEF” ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หลักการสำคัญของเกษตรอินทรีย์ 4 ข้อ

1. ด้านสุขภาพ (Health) เกษตรอินทรีย์ควรต้องส่งเสริมและสร้างความยั่งยืนให้กับสุขภาพอย่างเป็นองค์รวมของดิน พืช สัตว์ มนุษย์และโลก โดยคำนึงถึง

1.1 สุขภาวะของสิ่งมีชีวิตแต่ละปัจเจกและของชุมชนเป็นหนึ่งเดียวกันกับสุขภาวะของระบบนิเวศ การที่ผืนดินมีความอุดมสมบูรณ์จะทำให้พืชพรรณต่าง ๆ แข็งแรง มีสุขภาวะที่ดีส่งผลต่อสัตว์เลี้ยงและมนุษย์ที่อาศัยพืชพรรณเหล่านั้นเป็นอาหาร

1.2 สุขภาวะเป็นองค์รวมและปัจจัยที่สำคัญของสิ่งมีชีวิต การมีสุขภาวะที่ดีไม่ใช่การปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่รวมถึงภาวะแห่งความเป็นอยู่ที่ดีของกายภาพ จิตใจ สังคม และสภาพแวดล้อมโดยรวม ความแข็งแรง ภูมิคุ้มกัน และความสามารถในการฟื้นตัวจากความเสื่อมถอยเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสุขภาวะที่ดี

1.3 บทบาทของเกษตรอินทรีย์ ไม่ว่าจะเป็นการผลิตในไร่นา การแปรรูป การกระจายผลผลิต หรือการบริโภค ต่างก็มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะที่ดีของระบบนิเวศและสิ่งมีชีวิตทั้งปวง ตั้งแต่สิ่งมีชีวิตที่มีขนาดเล็กที่สุดในดินจนถึงตัวมนุษย์เอง เกษตรอินทรีย์จึงมุ่งที่จะผลิตอาหารที่มีคุณภาพสูง และมีคุณค่าทางโภชนาการเพื่อสนับสนุนให้มนุษย์ได้มีสุขภาวะที่ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้ เกษตรอินทรีย์จึงเลือกที่จะปฏิเสธการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช เวชภัณฑ์สัตว์ และสารปรุงแต่งอาหารที่มีอันตรายต่อสุขภาพ

2. ด้านนิเวศวิทยา (Ecology) เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องตั้งอยู่บนรากฐานของระบบนิเวศวิทยา และวิถีการแห่งธรรมชาติ การผลิตการเกษตรจะต้องสอดคล้องกับวิถีแห่งธรรมชาติและช่วยทำให้ระบบ และวิถีการธรรมชาติเพิ่มพูนและยั่งยืนมากขึ้น

2.1 หลักการเกษตรอินทรีย์ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบนิเวศที่มีชีวิต ดังนั้นการผลิต การเกษตรจึงต้องพึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา และวงจรของธรรมชาติ โดยการเรียนรู้และสร้าง ระบบนิเวศให้เหมาะสมกับการผลิตแต่ละชนิด ยกตัวอย่างเช่น การปลูกพืช เกษตรกรจะต้องปรับปรุงดินให้มี ชีวิต หรือการเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะต้องใส่ใจกับระบบนิเวศโดยรวมของฟาร์ม หรือในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เกษตรกรต้องใส่ใจกับระบบนิเวศของบ่อเลี้ยง

2.2 การเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ หรือแม้แต่การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากป่า จะต้องสอดคล้องกับ วิถีการและสมดุลทางธรรมชาติ แม้ว่าวิถีการธรรมชาติจะเป็นสากล แต่อาจจะมีลักษณะเฉพาะท้องถิ่นนิเวศ ได้ ดังนั้น การจัดการเกษตรอินทรีย์จึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับเงื่อนไขท้องถิ่น ภูมินิเวศ วัฒนธรรม และ เหมาะสมกับขนาดของฟาร์ม เกษตรกรควรใช้ปัจจัยการผลิตและพลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการใช้ซ้ำ การหมุนเวียน เพื่อที่จะอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

2.3 ฟาร์มเกษตรอินทรีย์ควรสร้างสมดุลของนิเวศการเกษตร โดยการออกแบบระบบการทำ ฟาร์มที่เหมาะสม การฟื้นฟูระบบนิเวศท้องถิ่น และการสร้างความหลากหลายทั้งทางพันธุกรรมและกิจกรรม ทางการเกษตร ผู้คนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การค้า และการบริโภคผลผลิตเกษตรอินทรีย์ ควรช่วยกันในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ทั้งในแง่ของภูมินิเวศ สภาพบรรยากาศ นิเวศท้องถิ่น ความหลากหลาย ทางชีวภาพ อากาศ และน้ำ

3. ด้านความเป็นธรรม (Fairness) เกษตรอินทรีย์ควรจะต้องอยู่บนความสัมพันธ์ที่มีความเป็นธรรม ระหว่างสิ่งแวดล้อมโดยรวมและสิ่งมีชีวิต ความเป็นธรรมนี้รวมถึงความเท่าเทียม การเคารพ ความยุติธรรม และการมีส่วนร่วมในการปกป้องพิทักษ์โลกที่มนุษย์อาศัยอยู่ ทั้งในระหว่างมนุษย์ด้วยกันเอง และระหว่างมนุษย์กับ สิ่งมีชีวิตอื่นๆ

3.1 ในหลักการด้านนี้ ความสัมพันธ์ของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการผลิตและการจัดการ ผลิตเกษตรอินทรีย์ในทุกๆระดับ ควรมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นธรรมทั้งเกษตรกร คนงาน ผู้แปรรูป ผู้จัด จำหน่าย ผู้ค้า และผู้บริโภค ทุกคนควรได้รับโอกาสในการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการรักษา อธิปไตยทางอาหาร และช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน เกษตรอินทรีย์ควรมีเป้าหมายในการผลิตอาหารและ ผลผลิตการเกษตรอื่นๆที่เพียงพอและมีคุณภาพที่ดี

3.2 การปฏิบัติต่อสัตว์เลี้ยงอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดสภาพการเลี้ยงให้ สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการทางธรรมชาติของสัตว์ รวมทั้งดูแลเอาใจใส่ความเป็นอยู่ของสัตว์อย่าง เหมาะสม

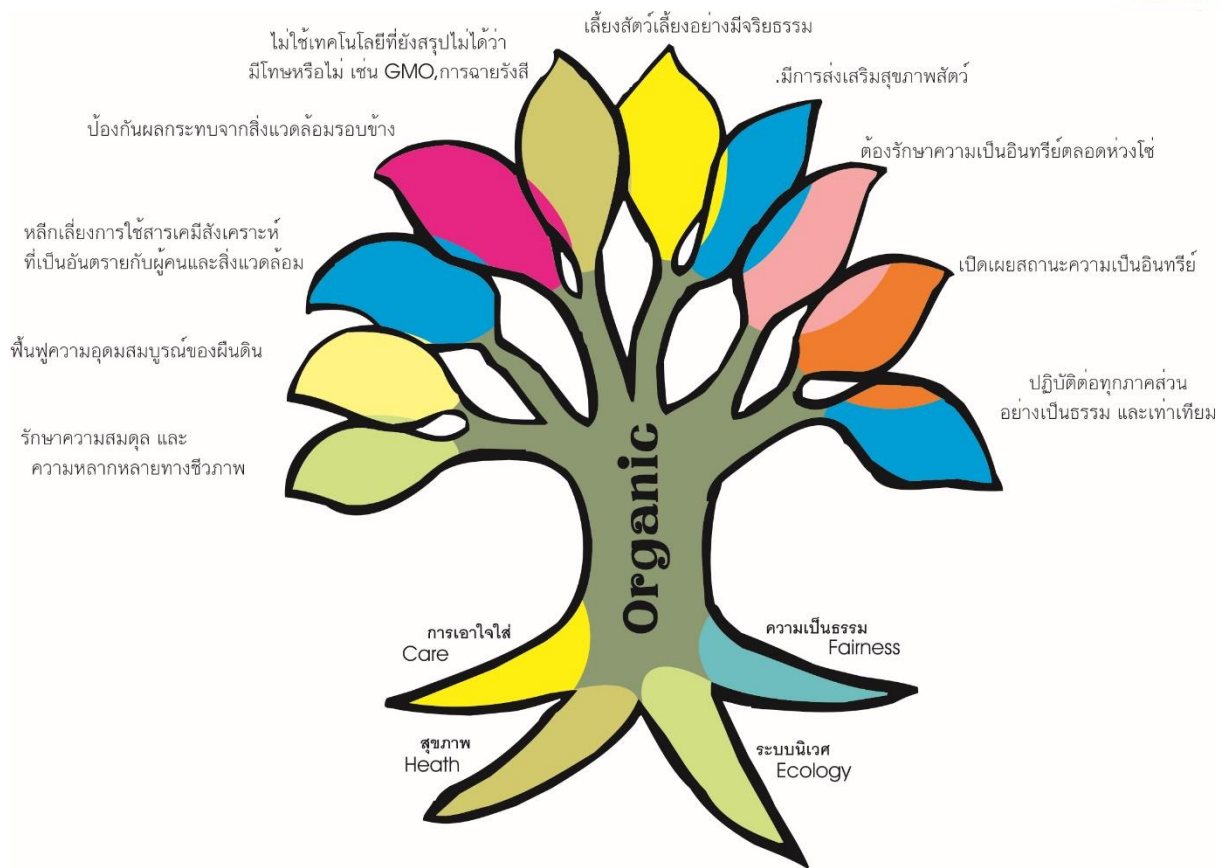
3.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่นำมาใช้ในการผลิตและการบริโภค ควรจะต้อง ดำเนินการอย่างเป็นธรรม ทั้งทางสังคมและทางนิเวศวิทยา รวมทั้งต้องมีการอนุรักษ์ปกป้องให้กับคนรุ่นหลัง ความเป็นธรรมนี้จะรวมถึงระบบการผลิต การจำหน่าย และการค้าผลผลิตเกษตรอินทรีย์จะต้องโปร่งใส มี ความเป็นธรรม และมีการนำต้นทุนทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมาพิจารณาเป็นต้นทุนการผลิตด้วย

4. ด้านการดูแลเอาใจใส่ (Care) การบริหารจัดการเกษตรอินทรีย์ควรจะต้องดำเนินการอย่าง ระมัดระวังและรับผิดชอบ เพื่อปกป้องสุขภาพและความเป็นอยู่ของคนทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้ง พยายามปกป้องสภาพแวดล้อมโดยรวมด้วย

4.1 เกษตรอินทรีย์เป็นระบบที่มีพลวัตและมีชีวิตในตัวเอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและภายนอก ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเกษตรอินทรีย์ควรดำเนินกิจการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและเพิ่มผลผลิตในการผลิต แต่ในขณะเดียวกันจะต้องระมัดระวังอย่าให้เกิดความเสี่ยงต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น เทคโนโลยีการผลิตใหม่ๆ จะต้องมีการประเมินผลกระทบอย่างจริงจัง และแม้แต่เทคโนโลยีที่มีการใช้อยู่แล้ว ก็ควรมีการทบทวนและประเมินผลอยู่เนือง ๆ เนื่องจากมนุษย์เรายังไม่ได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างดีพอเกี่ยวกับระบบนิเวศการเกษตรที่มีความสลับซับซ้อน ดังนั้น จึงต้องมีการดำเนินการต่างๆ ด้วยความระมัดระวังเอาใจใส่

สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ FAO IFORM และ UNCTAD ได้ร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์ในการเทียบเคียงมาตรฐานของแต่ละประเทศจนได้มาเป็น Common Objective and Requirements of Standards (COROS) นำไปสู่วัตถุประสงค์หลัก 10 ข้อ (ภาพที่ 2) ดังนี้

1. รักษาสมดุลความหลากหลายทางชีวภาพ
2. ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
3. หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีสังเคราะห์ทุกชนิดตลอดห่วงโซ่
4. ป้องกันผลกระทบกับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง
5. ไม่ใช่เทคโนโลยีที่ยังสรุปไม่ได้ว่ามีโทษหรือไม่ เช่น GMO การฉายรังสี
6. เลี่ยงสัตว์เลี้ยงอย่างมีจริยธรรม
7. ส่งเสริมสุขภาพสัตว์
8. รักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดห่วงโซ่
9. แจ้งสถานะความเป็นอินทรีย์
10. ปฏิบัติต่อทุกภาคส่วนอย่างเป็นธรรม

ภาพที่ 2 หลักการและวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์

Common Objective and Requirements of Standards หรือ COROS เปรียบเสมือนมาตรฐานกลางที่เป็นมาตรฐานขั้นต่ำ เพื่อให้แต่ละประเทศนำไปเป็นเกณฑ์ในการกำหนดเป็นมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของแต่ละประเทศ และเพื่อใช้เทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของแต่ละประเทศ ให้เป็นที่ยอมรับซึ่งกันและกัน เช่นเดียวกัน ในการจัดทำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ของแต่ละกลุ่มหรือเครือข่าย จึงจำเป็นต้องยึดหลักหัวใจสำคัญ 4 ข้อสำคัญ คือ การเอาใจใส่, สุขภาพ, นิเวศวิทยา และ ความเป็นธรรม มาเป็นแนวทางและใช้วัตถุประสงค์หลัก 10 ข้อของ COROS มาเป็นวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของแต่ละพื้นที่ตามแต่ละภูมิสังคม จึงทำให้เห็นได้ว่า ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม เป็นระบบการรับรองที่ยืนอยู่บนหลักการเกษตรอินทรีย์สากล ที่เชื่อถือได้ นั้นเอง

บทที่ 3

ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม (PGS)

การทำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ถูกพัฒนามาจากการศึกษาแบบองค์รวมระหว่างความรู้เรื่องความคิดเชิงระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ตลอดจนการเรียนรู้การจัดการความรู้และการประเมินการจัดทำระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมสำหรับตรา หรือ โลโก้ (Logo) มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั่วไป (Third party) และระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม ของประเทศต่าง ๆ ได้แสดงไว้ในภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ตราสัญลักษณ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของประเทศต่าง ๆ และตรามาตรฐานแบบมีส่วนร่วม

สถานการณ์ (Events) จากผลกระทบต่าง ๆ จากการทำเกษตรเคมีที่ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาจากการเข้าถึงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรรายย่อยที่ทางหน่วยงานทั้งทางราชการและเอกชนให้ความสนใจจนเกิดเป็นนโยบายส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ให้เกิดการขยายตัวขึ้นมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศจากระบบการรับรองแบบตรวจรับรองกันเอง (ICS) จนมาสู่ระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม (PGS) ที่เกิดจากสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือที่รู้จักกันในชื่อย่อว่า IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements) ส่งผลให้เกิดเป็นระบบรับรองมาตรฐานต่าง ๆ มากมาย เช่น มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภาคเหนือ (มอน.) ของสถาบันส่งเสริมเกษตรกรรมยั่งยืนภาคเหนือ มาตรฐานกสิกรรมไร้สารอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กรอ.) ของสหกรณ์กสิกรรมไร้สารพิษพื้นที่ สปก.วังน้ำเขียว มาตรฐานตรวจตนเอง (ตอ.) ของเครือข่ายกสิกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทยกลุ่มญาติธรรมอโศก ทั้งหมดมีความแตกต่างกันใน มาตรฐาน กฎระเบียบ กติกา ข้อตกลง และ ระบบ ตามความเหมาะสมของแต่ละบริบทของกลุ่ม การจัดระบบการรับรองมาตรฐาน

เกษตรกรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมเครือข่ายอาหารเพื่อเพื่อน เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มุ่งพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมให้ดีขึ้นเพื่อมุ่งหวังในการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ต่อไป

ความหมายของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม หมายถึง ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่องของ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน ภายใต้การสร้างพื้นฐานความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้”

แบบแผน (Patterns) ระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมมีการจัดทำแผนงาน โดยพัฒนาจากระบบการรับรองอย่างมีส่วนร่วม (PGS) โดยการคำนึงถึงบริบทของทิศทางการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของไทยเป็นหลักโดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

จากแผนภาพแสดงขั้นตอนการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมพอจะอธิบายได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 เรียนรู้ทำความเข้าใจมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ ปรับพื้นฐานความเข้าใจเรื่องเกษตรอินทรีย์ให้ผู้เข้าร่วมได้เข้าใจถึงความหมาย แนวคิด และวัตถุประสงค์ของเกษตรอินทรีย์เรียนรู้กระบวนการการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมตามหลักของการรับรองมาตรฐานอย่างมีส่วนร่วม (Participatory Guarantee System) โดยมีหลักสำคัญดังนี้

1.1 หลักการพื้นฐานของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม มีหลักการสำคัญอยู่ 6 ข้อ (ภาพที่ 5) ดังนี้

1.1.1 **วิสัยทัศน์ร่วม** ทุกฝ่ายให้ความตระหนักรู้ถึงเป้าหมายของกลุ่มในการทำเกษตรอินทรีย์ว่าใครเป็นผู้ได้ประโยชน์ ทำไม และ อย่างไรเพื่อความสำเร็จของการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

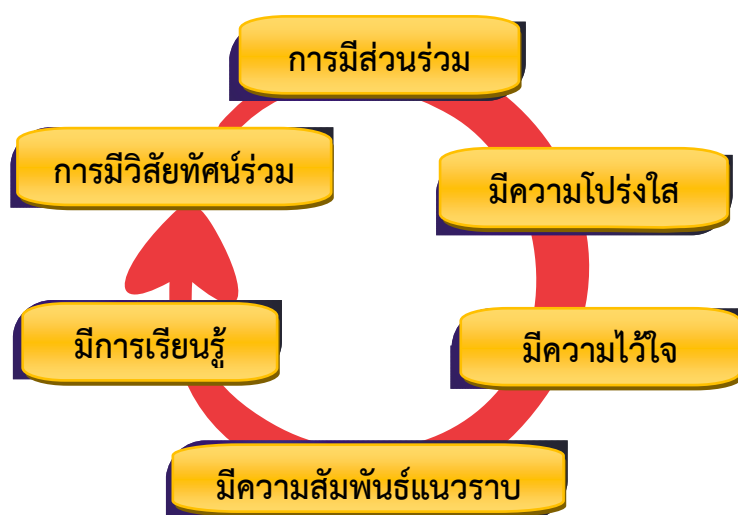
1.1.2 **การมีส่วนร่วม** ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และ ร่วมในการประเมินผล เพื่อกำหนดเป้าหมายและการจัดสรรทรัพยากร ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตั้งแต่เริ่มวางแผน การตัดสินใจร่วมกันในการดำเนินกิจกรรม กำหนดกฎกติกา บทลงโทษ

1.1.3 **ความโปร่งใส** ผู้มีส่วนได้ทั้งหมดเข้าใจกลไกของการทำงานสามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาได้ถ้ามีข้อสงสัย ซึ่งกลุ่มต้องจัดทำระบบการรับประกันการผลิต เช่น การมีเอกสารที่ชัดเจน ตั้งแต่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของกลุ่ม แผนผังฟาร์ม แผนการผลิต บัญชีฟาร์ม กติกา บทลงโทษ รายชื่อที่อยู่ของสมาชิก สามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลา

1.1.4 **ความไว้วางใจ** มีความซื่อสัตย์ต่อกันทุกฝ่ายเพื่อการทำงานที่ราบรื่นเข้าใจและไว้วางใจกัน ไม่ตั้งมั่นอยู่กับความมีอคติต่อผู้อื่น ตลอดจนการสร้างควมไว้วางใจให้กับผู้บริโภค ซึ่งความไว้วางใจและความเชื่อมั่นเกิดขึ้นจากความโปร่งใส

1.1.5 **ความสัมพันธ์แนวราบ** ไม่มีลำดับชั้นของอำนาจไม่ปล่อยให้อำนาจการตรวจสอบรับรองอยู่ที่ใครคนใดคนหนึ่ง ใช้ระบบประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน ยอมรับการตัดสินใจของกลุ่ม

1.1.6 **กระบวนการเรียนรู้** ร่วมกันพัฒนาขีดความสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ จัดการกลไกและเครื่องมือร่วมกันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน ในกระบวนการตรวจรับรองแปลง เป็นการประเมินในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันตั้งแต่เรื่องความเข้าใจในมาตรฐาน วิธีการปฏิบัติในฟาร์ม การเรียนรู้เทคนิคการปฏิบัติ การให้คำแนะนำ เสนอแนะ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 5 หลักการพื้นฐานของการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 2 ร่วมกันออกแบบระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมวิเคราะห์สถานการณ์กลุ่ม เพื่อให้กลุ่มได้แนะนำตัวแลกเปลี่ยนประสบการณ์ค้นหาความคาดหวังร่วมโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมผ่านวงสนทนาด้วยกระบวนการสุนทรียะสนทนาโดยใช้วิทยากรกระบวนการในการอำนวยความสะดวกกำหนดกติกาและเงื่อนไขในการสนทนาโดยมีหลักสำคัญตามหลักทฤษฎีตัวยู (U Theory) ให้ผู้ร่วมวงสนทนาได้เปิดใจรับฟังอย่างใคร่ครวญคิดออกแบบแนวทางที่ดีและนำเสนอ

ออกมา กลุ่มตกลงมาตรฐานร่วม พัฒนามาตรฐานเกษตรอินทรีย์ร่วมกันโดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อจำกัด ชี้ด
ความสามารถ และทรัพยากรของกลุ่มพอจะสรุปได้ดังนี้

2.1 กำหนดเป็นมาตรฐานของกลุ่มขึ้นมาโดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยหลักการเรียนรู้
แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) โดยการกำหนดมาตรฐานให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์
หลักของการทำเกษตรอินทรีย์ดังที่กล่าวไปแล้ว

2.2 กลุ่มตกลง กฎ กติกา มารยาท วางแนวทางการทำงานร่วมกัน เช่น การนัดหมาย การประชุม
สร้างข้อตกลงให้เกิดแนวทางการทำงานร่วมกันอย่างยั่งยืน และ เป็นธรรมต่อทุกฝ่าย เช่น หลักธรรมาภิบาล
การนัดหมายการประชุม และเงื่อนไขการใช้ตราสัญลักษณ์ สำหรับการกำหนดกติกา และบทลงโทษขั้นพื้นฐาน
ที่แต่ละกลุ่มหรือแต่ละเครือข่ายที่ทำเกษตรอินทรีย์ในระบบ PGS ควรมีดังนี้

กติกาขั้นพื้นฐานของเครือข่าย

1. สมาชิกที่เข้ามาสมัครเป็นกลุ่มต้องมีสมาชิกไม่น้อยกว่า 5 คน
2. การตรวจเยี่ยมแปลงต้องมีผู้ตรวจเยี่ยมไม่น้อยกว่า 3 คน และ ต้องไม่เป็นครอบครัวเดียวกัน
3. การสมัครเข้าเครือข่ายมีค่าแรกเข้าเพื่อเป็นกองทุนของเครือข่ายในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของ
เครือข่าย เช่น การประชุม, กิจกรรมหนุนเสริม, กลไกการกำกับดูแล, ค่าจัดแจ้งตรารับรอง ฯลฯ
4. มีการจัดประชุมเครือข่ายทุกเดือนโดยให้กลุ่มส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุม
5. มีการประชุมใหญ่สามัญประจำปีทุกปี
6. ถ้าพบการใช้สารเคมี หรือ ละเมิดมาตรฐานอื่นๆ ให้กลุ่มพิจารณาว่ามีความเจตนาหรือไม่เจตนา
7. มีการบันทึกรายละเอียดของสมาชิกในกลุ่มที่ชัดเจน
8. มีความรับผิดชอบต่อกิจกรรมกลุ่มและเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ
9. มีการตรวจแปลงของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

บทลงโทษขั้นพื้นฐาน

1. ตักเตือน
 - บกพร่องในการบันทึกการผลิต
 - มีความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงระบบการผลิต
2. หยุดจำหน่าย
 - ตักเตือนซ้ำเกิน 2 ครั้ง

หมายเหตุ สามารถกลับมาจำหน่ายได้ใหม่เมื่อแก้ไขข้อตักเตือนเสร็จสิ้น
3. ตัดสิทธิการจำหน่ายผ่านกลุ่ม
 - ทำให้เสียสภาพการเป็นอินทรีย์

หมายเหตุ เริ่มระยะปรับเปลี่ยนใหม่
4. ตัดออกจากกลุ่ม
 - ปกปิดบิดเบือนข้อมูล
 - ขัดขวางปฏิเสธการตรวจประเมิน
 - ทำให้เสียสภาพการเป็นอินทรีย์ซ้ำกัน 2 ครั้ง
 - ทำการผลิตแบบคู่ขนาน (คือผลิตอินทรีย์ และผลิตแบบใช้เคมีในแปลงเดียวกัน) โดยไม่แจ้ง
ให้ทราบ

5. แฉงกับกลุ่มอื่น ๆ ในเครือช่าย

- แอบอ้ำงการใ้ตรา

2.3 กลุ่มตกลงบทลงโทษร่วม วางมาตรการเพือป้องกันการทำผิดของกลุ่มโดยการค้ำนึ่งถึงการป้องกันเพือการพัฒนามากกว่าเป็นการจับผิด

ชั้นที่ 3 กลุ่มจัดทำเอกสารที่จำเป็นเพือเป็นหลักฐานในการตรวจสอบย้อนกลับ เช่น ใบสมัคร ประวัติการบันทึกชนิด ประเภท จำนวนของพืชที่ปลูก ขนาดพื้นที่ แผนผังแปลง เอกสารการตรวจสอบรับรอง และการบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ในพื้นที่ ทำให้สืบค้นย้อนกลับถึงที่มาของปัญหาในกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดได้

ชั้นที่ 4 ร่วมกันตรวจสอบมาตรฐานฟาร์มดำเนินการตรวจสอบตามมาตรฐานร่วมที่ทางกลุ่มกำหนดขึ้นเพือการเติมเต็มข้อบกพร่องมุ่งเน้นการพัฒนาของสมาชิกมากกว่าการลงไปดำหนดิเตียนโดยการตรวจเยี่ยมแปลงจะใ้ตัวแทนในกลุ่มอย่างน้อย 3 คน ในการตรวจสอบและจัดทำข้อเสนอแนะให้ทางสมาชิกที่เป็นเจ้าของพื้นที่ รวบรวมข้อมูลสมาชิกกลุ่มทำฐานข้อมูลจากเอกสารเพือเป็นการจัดระบบให้่ง่ายในการนำข้อมูลไปใ้สามารถค้นหาได้ง่ายและยังส่งผลให้สามารถประเมินทรัพยากรของกลุ่มเพือการบริหารจัดการทรัพยากรร่วมกัน

ชั้นที่ 5 ร่วมกันตัดสินเพือรับรองหลังจากทำเอกสารสอบแปลงการผลิตของสมาชิกแล้วมีการลงมติภายในกลุ่มเพือการพิจารณาผลโดยมีแนวทางดังนี้

- ผ่าน คือ มีการปฏิบัติตาม มาตรฐานร่วม กฎ กติกา ข้อตกลง เอกสาร และการตรวจสอบอย่างครบถ้วน

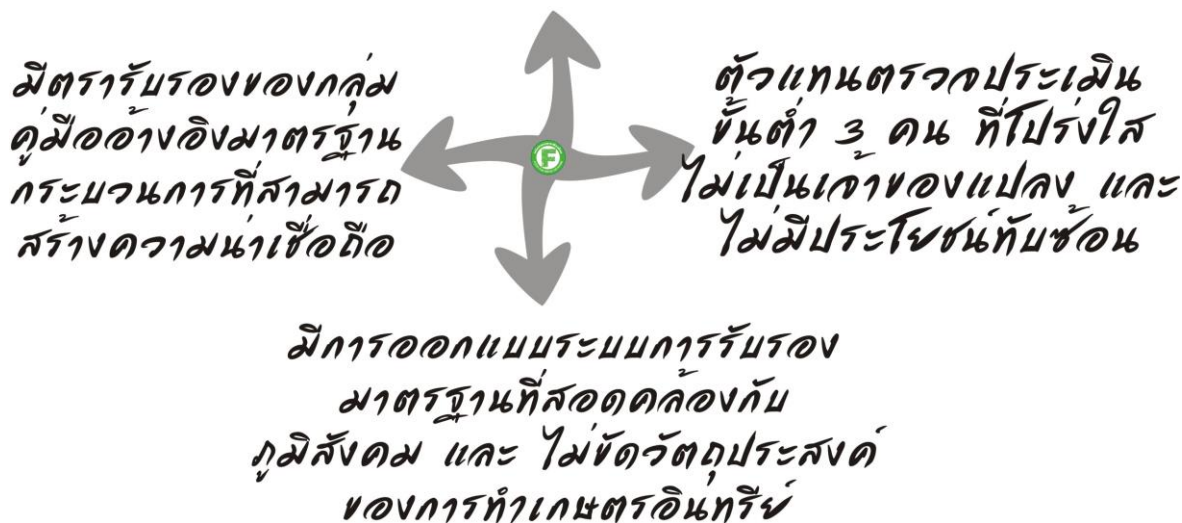
- ผ่านอย่างมีเงื่อนไข คือ การปฏิบัติตาม มาตรฐานร่วม กฎ กติกา ข้อตกลง เอกสาร และการตรวจสอบ แต่ยังมีติดขัดหรือไม่สมบูรณ์ในบางประเด็นโดยให้มีการบันทึกเพือการปรับแก้ และกำหนดเวลาในการทำการแก้ไขข้อบกพร่องนั้น ๆ เพือการพัฒนาให้ทุกอย่างสมบูรณ์ต่อไป

- ไม่ผ่าน คือ มีการไม่ปฏิบัติตาม มาตรฐานร่วม กฎ กติกา ข้อตกลง เอกสาร และการตรวจสอบอย่างครบถ้วน ติดขัดในกรณีที่สำคัญ เช่น การใช้สารเคมีสังเคราะห์ การทารุณสัตว์เลี้ยง การใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม หรือ การปฏิบัติที่ขัดต่อหลักการเกษตรอินทรีย์

ชั้นที่ 6 ผู้ประสานงานกลุ่มตรวจเอกสารเพือรวบรวมเอกสารที่ถูกต้องส่งต่อให้เครือช่ายที่มีหน้าที่ในการขึ้นทะเบียนตรารับรองให้กับเกษตรกรที่ผ่านการตรวจสอบขึ้นทะเบียนกับเครือช่ายส่งเอกสารต่าง ๆ เช่น ใบสมัครประวัติ การบันทึกชนิด ประเภท จำนวนของพืชที่ปลูก ขนาดพื้นที่ แผนผังแปลง เอกสารการตรวจสอบรับรอง เพือขึ้นทะเบียนรับรอง ให้ถูกต้องครบถ้วน ประกาศรับตรารับรองมาตรฐานอย่างมีส่วนร่วมหลังจากดำเนินการทั้งหมดเรียบร้อยทางเครือช่าย We Organic PGS จะประกาศรับรองตราให้เกษตรกร และข้อกำหนดการใ้ตรารับรองมาตรฐานตามข้อตกลงอย่างมีส่วนร่วมของเครือช่าย เช่น การกำหนดให้ใ้รหัสสมาชิกลงบนตรารับรองมาตรฐานของสมาชิกแต่ละรายการใ้ตรารับรองมาตรฐานเฉพาะผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนเท่านั้น เป็นต้น

โครงสร้าง (Structure) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมนั้น อาศัยความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เป็นโครงสร้างความสัมพันธ์แบบแนวราบโดยมีการใ้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในทุกเรื่องตั้งแต่การกำหนดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วม การกำหนด กฎ กติกา ข้อตกลง การตรวจสอบรับรองกันเองของผู้เกี่ยวข้อง จากการทำงานในกลุ่มสู่การทำงานร่วมกันเป็นเครือช่ายโดยมีขั้นตอนการทำงานที่พอจะสรุปได้ดังนี้ (ภาพที่ 6)

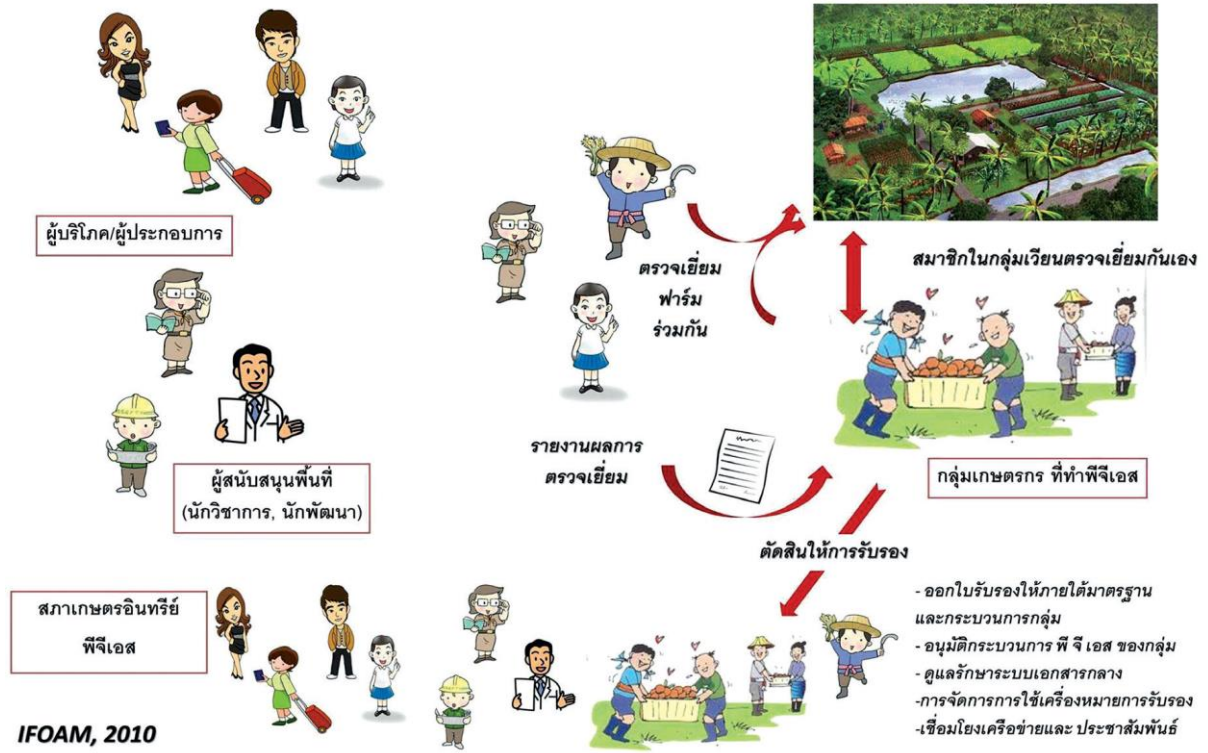
**เกษตรกรอย่างน้อย 5 คน
ร่วมกัน กำหนดข้อตกลง
มาตรฐาน, กติกา, บทลงโทษ**

ภาพที่ 6 โครงสร้างการทำงานระหว่างเกษตรกรกับเครือข่ายการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
อย่างมีส่วนร่วม

การจัดทำระบบมาตรฐานของ PGS มีโครงสร้างการทำงานที่มีความสัมพันธ์กับทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นเกษตรกร ผู้ผลิตผลิตภัณฑ์ ผู้บริโภค หรือ ผู้ประกอบการ ที่มีบทบาทการทำงานร่วมกัน โดยเน้นการทำงานในแนวราบหรือการทำงานแบบไม่มีระบบชั้นอำนาจ ซึ่ง IFOAM ได้อธิบายโครงสร้างของระบบ PGS (ภาพที่ 7) ดังนี้

1. กลุ่มผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ PGS (กลุ่มผู้ผลิต พี จี เอส) เป็นการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่มีการผลิตรูปแบบคล้ายกัน อยู่ใกล้เคียงกัน รวมกลุ่มทำกิจกรรมเกษตรอินทรีย์ และต้องการมีใบรับรอง บทบาทหน้าที่หลัก คือ การจัดการระบบและการขับเคลื่อนการตรวจและตัดสินให้การรับรอง
2. ผู้สนับสนุนในพื้นที่ อาจเป็นภาครัฐหรือภาคเอกชนหรือภาคประชาชน มีบทบาทหน้าที่เป็นที่ปรึกษา
อำนวยความสะดวก ประสานงาน สนับสนุนงบประมาณ ช่วยจัดทำฐานข้อมูลกลุ่ม และเชื่อมโยงเครือข่าย
3. ผู้บริโภค หรือผู้ประกอบการ มีบทบาทหนุนเสริมกลุ่มผู้ผลิต เช่น ร่วมจัดทำตลาด ร่วมลงพื้นที่ และเรียนรู้ร่วมกัน
4. องค์กรจัดระบบ PGS มีหน้าที่จัดกระบวนการรับรอง เช่น การจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ PGS จัดทำ เอกสารกลางที่จำเป็น เช่น แบบฟอร์มต่างๆ จัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ตัดสินยอมรับการขึ้นทะเบียนกลุ่ม ตรวจสอบและติดตามการใช้เครื่องหมายการรับรอง และประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงเครือข่ายรับรู้ในวงกว้าง

ภาพที่ 7 โครงสร้างของระบบ PGS

จะเห็นได้ว่าการรับรองเกษตรกรอินทรีย์อย่างมีส่วนร่วมนั้นมีความยืดหยุ่นยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในการผลิต รวมทั้งยังสร้างสังคมแห่งการรับฟังแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและกัน ในการทำงานร่วมกัน ทำให้เกิดการเชื่อมโยงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมมือกันในการพัฒนาทำให้เกิดความเข้มแข็งของห่วงโซ่เกษตรกรอินทรีย์ที่เป็นพื้นฐานของชีวิตตั้งคำที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “อาหารเป็นหนึ่งในโลก” ในพระไตรปิฎกหมายความว่า ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก อาหารมีความสำคัญที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง เพราะว่า อาหารเป็นตัวปัจจัยการปรุงแต่งแห่งอาหารปัจจัย เป็นเหตุให้มีการเกิด เมื่อเกิดขึ้นมาแล้วก็เป็นเหตุให้ตั้งอยู่ต่อไปได้ ถ้าขาดอาหารอย่างเดียว ทุกสิ่งทุกอย่างในโลก และตัวโลกเองด้วยก็จะเกิดขึ้นไม่ได้

บทที่ 4

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)

จากนโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายสุวพงศ์ กิติภัทย์พิบูลย์ ที่จะพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ ตามวิสัยทัศน์ของจังหวัดสุรินทร์ “เมืองเกษตรอินทรีย์ ศูนย์เศรษฐกิจชายแดน ท่องเที่ยววิถีชุมชน ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี” ด้วยการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์หลักของจังหวัดสุรินทร์ ที่มีการขับเคลื่อนมาอย่างต่อเนื่องยาวนาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 สมัย นายเกษมศักดิ์ แสนโกชน์ เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ประกาศนโยบาย “สุรินทร์เมืองเกษตรอินทรีย์ ปลอดภัย เศรษฐกิจดี” ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์แต่ละท่าน ได้สานต่อนโยบายเกษตรอินทรีย์มาจนถึงปัจจุบัน ในสมัยของท่านผู้ว่าฯ นายสุวพงศ์ กิติภัทย์พิบูลย์ ต้องการพัฒนายกระดับคุณภาพชีวิตของชาวสุรินทร์ด้วยเกษตรอินทรีย์ จึงได้ประกาศนโยบาย “สุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์” และมีการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวด้วย “โครงการ สุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์” มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนสุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ซึ่งประกอบด้วยคณะกรรมการขับเคลื่อนสุรินทร์รุ่งเรือง สู่มืองเกษตรอินทรีย์ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ ที่มีการบูรณาการการทำงานร่วมกันทุกหน่วยงานของภาครัฐ โดยมีแผนงานในการขับเคลื่อนโครงการดังกล่าว ด้วยการสร้าง “ตำบลต้นแบบอินทรีย์ นำร่อง” ในแต่ละอำเภอทั้ง 17 อำเภอ

การทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งที่สำคัญ คือ การรับรองความเป็นอินทรีย์ นั่นคือ จะต้องมีความมาตรฐานเกษตรอินทรีย์รับรอง นโยบายของผู้ว่าราชการจังหวัด ต้องการให้มีการพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เป็นของจังหวัดสุรินทร์ โดยเน้นไปที่ระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม หรือที่รู้จักกันในนาม “ระบบ PGS” ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า ระบบ PGS เป็นระบบที่สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือ “ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย” ในห่วงโซ่เกษตรอินทรีย์นั่นเอง ทั้งตัวเกษตรกรผู้ผลิต ผู้บริโภค นักวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐ อีกทั้งหลักการของ PGS ยังเป็นหลักการที่ช่วยสร้างความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกร อีกด้วย จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จังหวัดสุรินทร์ ที่เรียกว่า “มาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมสุรินทร์” หรือ “PGS Surin” มติของคณะกรรมการฯ ได้กำหนดการจัดทำมาตรฐาน PGS Surin ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ

1. พืชอินทรีย์ (ข้าว พืชผัก พืชสวน พืชไร่ พืชอาหารสัตว์ และสมุนไพร)
2. ปศุสัตว์อินทรีย์ (สัตว์ปีก สุกร โคเนื้อ โคนม ไข่-กระป๋อง แพะ-แกะ)
3. สัตว์น้ำอินทรีย์
4. ไหมอินทรีย์

ทั้งนี้เนื่องจากระบบ PGS เป็นระบบการรับรองที่**แปลง**ที่ทำเกษตรอินทรีย์ ไม่ได้รับรองตามชนิดผลผลิตเกษตรอินทรีย์เหมือนการรับรองโดยบุคคลที่ 3 ด้วยเหตุผลที่ว่า วิธีการทำเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรในประเทศไทย เป็นการทำการเกษตรแบบผสมผสาน ทั้งพืช ปศุสัตว์ และประมง สำหรับจังหวัดสุรินทร์ ยังมีวิธีการทอผ้าไหม ที่มีการทอผ้ากับเกือบทุกหมู่บ้าน จึงมีการกำหนดจัดทำมาตรฐานแบบมีส่วนร่วม ของ ไหมอินทรีย์ ด้วย แนวทางในการยกร่างมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมสุรินทร์ ได้ยึดหลักการของเกษตรอินทรีย์สากล ทั้ง 4 ข้อ และใช้วัตถุประสงค์เกษตรอินทรีย์หลัก 10 ข้อ ที่เป็นข้อตกลงร่วมกันของสมาพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ FAO IFORM และ UNCTAD ที่เรียกว่า COROS (Common Objective and

Requirements of Standards) ในการเทียบเคียงมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วมสุรินทร์ รวมทั้งนำแนวทางการจัดทำมาตรฐานของ Organic Thailand ของสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) มาตรฐาน PGS ของเครือข่ายอาหารเพื่อเพื่อน สมาพันธ์เกษตรอินทรีย์ไทย พี จี เอส มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย และ มาตรฐานเกษตรอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS) มาเป็นแนวทางในการจัดทำมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)

1. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS-Surin มีส่วนประกอบที่สำคัญ ดังนี้

1. **คำจำกัดความ (Definition)** หมายถึง การกำหนดความหมายของคำต่าง ๆ ที่ใช้ในมาตรฐานฉบับนี้เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ มีความเข้าใจในความหมายของคำดังกล่าวตรงกัน

2. **หลักการและความมุ่งหมายในการผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์** เป็นเป้าหมายในการผลิตแบบอินทรีย์ ที่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการจะต้องคำนึงถึงในขณะที่ทำการผลิตแบบอินทรีย์ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ

3. **แนวทางปฏิบัติ** เป็นแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ต่อระบบการผลิตแบบอินทรีย์ ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS-Surin แนะนำให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการนำไปปฏิบัติแต่ไม่ได้บังคับหรือมีผลต่อการตัดสินใจรับรองมาตรฐาน

4. **มาตรฐาน** เป็นข้อกำหนดและเงื่อนไขขั้นต่ำที่ผู้ผลิตและผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้ได้รับการรับรองมาตรฐาน โดยคณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS-Surin จะใช้มาตรฐานเหล่านี้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาตัดสินรับรองการผลิตและการประกอบของผู้ผลิตและผู้ประกอบการ

5. **ภาคผนวก** เป็นส่วนของเนื้อหาเพิ่มเติม ซึ่งแบ่งออกเป็นภาคผนวกต่าง ๆ เช่น ปัจจัยการผลิตที่อนุญาตให้ใช้ในกระบวนการผลิตอินทรีย์ สารปรุงแต่งและสารช่วยแปรรูปที่อนุญาตให้ใช้ในกระบวนการแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ผลิตและผู้ประกอบการเข้าใจ และปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ PGS-Surin

คำจำกัดความ

1. **ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม** หมายถึง ระบบการรับรองเกษตรอินทรีย์โดยชุมชน ด้วยการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง และต่อเนื่องของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน ภายใต้การสร้างพื้นฐานความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การเป็นเครือข่ายทางสังคม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2. **แปลง (field)** หมายถึง พื้นที่ทำการเพาะปลูกที่มีอาณาเขตติดต่อกันเป็นผืนเดียวกัน

3. **ฟาร์ม (farm)** หมายถึง พื้นที่ทำการเกษตรกรรมทั้งหมด (ทั้งเพาะปลูก เลี้ยงปศุสัตว์ และสัตว์น้ำ) ซึ่งรับผิดชอบการผลิต โดยบุคคลคนเดียวกัน ทั้งที่เช่าจากผู้อื่นเพื่อทำการผลิตหรือมีสิทธิ์ทำการผลิตโดยมิได้เป็นเจ้าของ

4. **ผู้ผลิต (producer / farmer)** หมายถึง ผู้ทำการปลูกพืช ดูแลรักษา จนกระทั่งเก็บเกี่ยว และจำหน่าย

5. **ปัจจัยการผลิต (input)** หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ช่วยในการผลิตเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ย สารปรับปรุงดิน สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช รวมถึงสารปรุงแต่ง และสารช่วยแปรรูปผลิตภัณฑ์อินทรีย์

6. **พืชล้มลุก (annual crop)** หมายถึง พืชที่มีวงจรชีวิตสั้น เก็บเกี่ยวเสร็จสิ้นภายในฤดูกาลเพาะปลูกเดียว

7. **พืชยืนต้น (perennial crop)** หมายถึง พืชที่มีอายุมากกว่า 1 ปี และสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ต่อเนื่องมากกว่าฤดูกาลผลิตเดียว

8. **แนวกันชน (buffer zone)** หมายถึง การทำหรือสร้างแนวกันชนระหว่างแปลงเกษตรอินทรีย์ กับเกษตรทั่วไป เพื่อป้องกันการปนเปื้อนหรือความเสี่ยงจากสารเคมีทางดิน น้ำ อากาศ พืชที่ปลูกเป็นแนวกันชน จะต้องไม่ทำลายระบบนิเวศในฟาร์ม เช่น ยูคาลิปตัส ไม่อนุญาตให้ปลูกเป็นพืชแนวกันชน

9. **ระยะเวลาปรับเปลี่ยน (Conversion period)** ช่วงเวลานับจากเริ่มต้นทำเกษตรอินทรีย์ ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ จนกระทั่งได้รับการรับรองผลผลิตว่าเป็นเกษตรอินทรีย์

10. **การผลิตคู่ขนาน (Parallel production)** หมายถึง การผลิตในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นการปลูก การเก็บเกี่ยว การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันหรือผลผลิตที่ไม่สามารถสังเกตความแตกต่างได้ทั้งแบบอินทรีย์และแบบอื่น ซึ่งการผลิตแบบนี้หมายถึงรวมถึงการผลิตแบบเคมีธรรมชาติอินทรีย์ที่ไม่ขอรับรอง และเกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน

11. **ผลผลิต (produce)** หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการเพาะปลูกหรือการเก็บเกี่ยว และ/หรือผ่านการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวแล้ว

12. **ผลิตภัณฑ์ (product)** หมายถึง ผลผลิตที่ผ่านกระบวนการแปรรูป

13. **ผู้ประกอบการ (operator)** หมายถึง ผู้ดำเนินกิจการในการนำผลผลิตเกษตรอินทรีย์มาทำการแปรรูปและจำหน่าย ทั้งนี้รวมทั้งผู้ค้าส่ง ผู้ค้าปลีก ผู้จัดจำหน่าย และผู้ส่งออกด้วย

2. หลักการและความมุ่งหมายในการผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์

2.1 เกษตรอินทรีย์ หมายถึง เกษตรธรรมชาติ วนเกษตร เกษตรกรรมทางเลือก และเกษตรนิเวศด้วยมีหลักการและความหมายที่สำคัญ ดังนี้

- พัฒนาระบบการผลิตไปสู่แนวทางเกษตรผสมผสาน ที่มีความหลากหลายของพืชและสัตว์
- พัฒนาระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองในเรื่องของอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารภายในฟาร์ม
- ฟื้นฟูและรักษาความสมบูรณ์ของดินด้วยอินทรีย์วัตถุ เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยพืชสด อย่างต่อเนื่อง โดยใช้ทรัพยากรในฟาร์มมาหมุนเวียนใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- รักษาความสมดุลของระบบนิเวศในฟาร์มและความยั่งยืนของระบบนิเวศโดยรวม
- ป้องกันและหลีกเลี่ยงการปฏิบัติที่ทำให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม
- สนับสนุนระบบการผลิตและกระบวนการจัดการทุกขั้นตอนที่คำนึงถึงหลักมนุษยธรรม
- ยึดหลักการปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยว และการแปรรูปที่เป็นวิถีการธรรมชาติ ประหยัดพลังงาน และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

2.2 หลีกเลี่ยงและลดการใช้ปัจจัยการผลิตที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์ที่มีศักยภาพเป็นสารเคมีอันตรายกับผู้คนและสิ่งแวดล้อมและตกค้างยาวนานทุกระยะของห่วงโซ่การผลิตแบบอินทรีย์

2.3 ระบบการจัดการแบบอินทรีย์ไม่มีการใช้สิ่งมีชีวิตดัดแปรพันธุกรรมหรือสิ่งที่ได้จากสิ่งมีชีวิตดัดแปลงพันธุกรรม ยกเว้นวัคซีน ในทุกขั้นตอนของการผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์

2.4 การจัดการการปนเปื้อนหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนมลพิษและสารพิษต่างๆโดยประเมินจากความเสี่ยง เช่น แนวกันชนในการผลิต, การทำความสะอาดอุปกรณ์ในฟาร์ม, การแยกแยะและการทำความสะอาดในกระบวนการแปรรูป

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)

1. การจัดการฟาร์มทั่วไป

- 1.1 ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิด เช่น ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันและกำจัดโรค แมลง ศัตรูพืชและวัชพืช และฮอร์โมนสังเคราะห์
- 1.2 ต้องจัดการพื้นที่ให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ ด้วยการรักษาสภาพธรรมชาติของพื้นที่เดิม
- 1.3 ต้องสร้างความหลากหลายของชนิดพืชที่ปลูก เพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและหมุนเวียนธาตุอาหารในดิน ด้วยการปลูกพืชหมุนเวียน หรือการปลูกพืชตระกูลถั่วเป็นปุ๋ยพืชสด
- 1.4 ควรเลี้ยงสัตว์ผสมผสานกับการปลูกพืช เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์เกื้อกูลกัน ระหว่างดิน-พืช-สัตว์ ใช้เศษพืช ผลพลอยได้ วัชพืช เป็นอาหารสัตว์ และหมักมูลสัตว์เป็นปุ๋ย บำรุงดิน
- 1.5 ผู้ผลิตต้องมุ่งมั่นใช้ปัจจัยการผลิตภายในฟาร์มให้มากที่สุด เพื่อการพึ่งพาตนเองเองให้มากที่สุด และยังง่ายต่อการตรวจสอบแหล่งที่มาของปัจจัยการผลิตอีกด้วย
- 1.6 ต้องบันทึกการทำเกษตรอินทรีย์ เช่น แหล่งที่มาและปริมาณการใช้ปัจจัยการผลิต วิธีการ ขั้นตอนการผลิตให้ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้
- 1.7 ต้องปรับพื้นที่การผลิตทั้งหมดเข้าสู่มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ภายในเวลาที่กำหนด โดยกลุ่มทั้งการผลิตพืช สัตว์และประมง ถ้าไม่สามารถปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ได้ทั้งหมดพร้อมกัน ให้สามารถทยอยทำเกษตรอินทรีย์ได้ แต่ต้องแบ่งแยกพื้นที่ และผลผลิตเกษตรอินทรีย์ออกจากผลผลิตทั่วไปอย่างชัดเจน และไม่เปลี่ยนพื้นที่กลับไปทำเกษตรเคมีหรือเปลี่ยนกลับไปกลับมาอีก
- 1.8 ต้องรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ ความอุดมสมบูรณ์ของดิน เช่น ไม่เผาตอซัง การปลูกพืชตระกูลถั่ว การใช้ปุ๋ยพืชสด การปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยวการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือผลพลอยได้จากฟาร์มให้เกิดประโยชน์สูงสุด
- 1.9 การควบคุมหรือป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืช และวัชพืช ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิด ควรใช้วิธีเกษตรกรรม การคัดเลือกพันธุ์ เหมาะสม การปลูกพืชหมุนเวียน การอนุรักษ์และใช้ศัตรูธรรมชาติ รักษาสมดุลทางธรรมชาติ การใช้พืชขับไล่แมลง การใช้สารสกัดจากพืช การใช้วิธีกล เช่น ใช้แสงไฟล่อ ใช้กับดัก
- 1.10 พันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์ต้องมาจากแหล่งเกษตรอินทรีย์ เว้นแต่กรณีจำเป็นที่แสดงให้เห็นได้ว่าไม่สามารถหาพันธุ์หรือส่วนขยายพันธุ์จากแหล่งอินทรีย์ได้
- 1.11 ห้ามใช้พันธุ์และส่วนขยายจากการดัดแปลงพันธุ์ (GMO) ในกระบวนการผลิตและการแปรรูปเกษตรอินทรีย์
- 1.12 ห้ามเผาตอซัง หรือ เผาฟาง หญ้า เศษพืชในฟาร์ม และเศษวัสดุอื่นๆ
- 1.14 แปลงเกษตรอินทรีย์กับแปลงเกษตรทั่วไปต้องห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร

2. การผลิตพืชอินทรีย์ (ข้าว พืชผัก พืชสวน พืชไร่ พืชอาหารสัตว์ และพืชสมุนไพร)

2.1 ชนิดและพันธุ์ของพืชปลูก

แนวทางปฏิบัติ

ควรเลือกใช้พันธุ์พืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น และมีความต้านทานต่อโรคและแมลง

มาตรฐาน

1) เมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์ต้องมาจากระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์
2) ในกรณีไม่สามารถหาเมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืชจากระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ได้ อนุญาตให้ใช้จากเมล็ดพันธุ์และส่วนขยายพันธุ์พืชจากระบบการผลิตแบบทั่วไปได้แต่ต้องมีการจัดการที่เหมาะสม

3) ห้ามใช้พันธุ์พืชที่ได้มาจากระบบการพันธุวิศวกรรม (GMOs)

2.2 ความหลากหลายของพืชในฟาร์ม

แนวทางปฏิบัติ

ควรมีการปลูกพืชหลากหลายชนิด ทั้งพืชผัก สมุนไพร ไม้ผล และไม้ป่า เพื่อความสมดุลของระบบนิเวศ และสอดคล้องกับระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

มาตรฐาน

4) ผู้ผลิตต้องสร้างความหลากหลายของพืชภายในฟาร์ม เพื่อสร้างระบบนิเวศ ซึ่งช่วยลดการระบาดของโรค แมลง และวัชพืช รวมทั้งการปลูกพืชบำรุงดิน เพื่อเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุและความอุดมสมบูรณ์ของดิน

2.3 การผลิตพืชคู่ขนาน

มาตรฐาน

5) พืชที่ปลูกในแปลงเกษตรอินทรีย์ที่ขอรับรอง กับแปลงทั่วไปที่ไม่ขอรับรอง หากเป็นพืชชนิดเดียวกัน ต้องมีเขตแนวแบ่งแยกพื้นที่ผลิตอย่างชัดเจน ต้องแยกเก็บผลผลิตอินทรีย์กับผลผลิตทั่วไปออกจากกันอย่างชัดเจน และต้องไม่นำผลผลิตทั่วไปจำหน่ายเป็นผลผลิตอินทรีย์

2.4 การป้องกันการปนเปื้อน

แนวทางปฏิบัติ

ควรมีแนวหรือเขตหรือวิธีการป้องกันการปนเปื้อนทางด้านอากาศ น้ำ และพื้นดินหรือพืชกันชนระหว่างแปลงอินทรีย์กับแปลงเคมีอย่างชัดเจน ควรมีระยะห่างกันอย่างน้อย 1 เมตร

มาตรฐาน

6) มีการจัดทำแนวป้องกันความเสี่ยงจากปนเปื้อนของสารเคมีที่มาจากทางน้ำ อากาศ

7) ห้ามใช้เครื่องมือที่ใช้ฉีดพ่นทางการเกษตรปะปนกันกับระบบการเกษตรทั่วไป

2.5 การจัดการดิน น้ำ และปุ๋ย

แนวทางปฏิบัติ

มีการจัดการดินที่ช่วยให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งการปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชตระกูลถั่ว ปลูกพืชหลังการเก็บเกี่ยว และการไม่ควรปล่อยให้ดินว่างเปล่า ควรมีการปลูกพืชคลุมดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ รักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน รักษาความชุ่มชื้นของดิน และสร้างความหลากหลายของพืชลดการระบาดของแมลง ศัตรูพืชอีกทางหนึ่งด้วย

มาตรฐาน

8) ต้องนำปัจจัยการผลิตภายในฟาร์ม เช่น อินทรีย์วัตถุในฟาร์มทั้งพืชและสัตว์มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดในการปรับปรุงบำรุงดินและลดการใช้ปัจจัยการผลิตจากภายนอกฟาร์มให้มากที่สุด

9) ต้องมีการวางแผนการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์อย่างผสมผสาน เช่น ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด และน้ำหมักชีวภาพ โดยคำนึงถึงความอุดมสมบูรณ์ของดิน และความต้องการธาตุอาหารของพืช

10) ห้ามใช้อุจจาระและปัสสาวะของคน หรืออินทรีย์วัตถุที่มีส่วนผสมของอุจจาระและปัสสาวะคนมาใช้เป็นปุ๋ย

11) ห้ามใช้ปุ๋ยหมักจากขยะเมือง หรือเทศบาล เพราะมีโลหะหนักปนเปื้อน

12) ห้ามใช้มูลสัตว์ที่ยังไม่ได้ผ่านการหมักเบื้องต้นมากับพืชโดยตรง เว้นแต่มูลสัตว์นั้นแห้งดีแล้ว

2.6 การป้องกันและกำจัดโรค แมลงศัตรูพืชและวัชพืช

แนวทางปฏิบัติ

ควรมีการส่งเสริมขยายพันธุ์แมลงที่เป็นประโยชน์ ได้แก่ ตัวห้ำ ตัวเบียน แมงมุม ฯลฯ ให้เกิดขึ้นและมากขึ้นในแปลงเพื่อทำลายแมลงศัตรูพืชโดยแมลงที่เป็นประโยชน์ จะกินและทำลายแมลงศัตรูพืช หรือการปลูกไม้ดอกแซมในไร่นา ตลอดจนการปลูกพืชที่เป็นที่อยู่ของสัตว์และแมลงที่เป็นประโยชน์ มีการใช้สมุนไพร หรือสารชีวภัณฑ์ในการควบคุม ป้องกันโรค และแมลง ใช้วิธีเขตกรรมในการควบคุมวัชพืช เช่น ควรถือเตรียมดินให้ดี ใช้ระดับน้ำควบคุม ใช้วัสดุคลุมดิน ใช้วิธีกล เป็นต้น

มาตรฐาน

13) ใช้สมุนไพร สารชีวภัณฑ์ที่ผลิตจากธรรมชาติ ในการป้องกัน ควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืช และห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์และผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากกระบวนการพันธุวิศวกรรมในการป้องกัน กำจัดโรคแมลงศัตรูพืช แมลงและวัชพืช

2.7. การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการแปรรูป

แนวทางปฏิบัติ

เกษตรกรและผู้แปรรูปต้องจัดการผลผลิตและแปรรูปผลผลิตเกษตรอินทรีย์โดยแยกกระบวนการจัดการและการแปรรูปออกจากผลผลิตเกษตรทั่วไปอย่างชัดเจน เช่น การนวด การตาก การบรรจุ ถู การขนส่ง การเก็บรักษาในยุ้งฉาง ตลอดจนขบวนการแปรรูป เล่น การสี การบรรจุภัณฑ์รวมถึงการจัดทำเอกสารข้อมูลที่มาของวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปจากวัตถุดิบอินทรีย์

มาตรฐาน

14) ห้ามใช้เครื่องจักรกลในการเก็บเกี่ยวผลผลิต หรือการแปรรูปปะปนกัน หากมีความจำเป็นต้องใช้ร่วมกัน ต้องมีมาตรการในการจัดการที่เหมาะสมและมั่นใจว่า ไม่มีการปนเปื้อนกับผลผลิตทั่วไป

15) มีการจัดเก็บผลผลิตที่แยกกันชัดเจนระหว่างผลผลิตเกษตรอินทรีย์ และผลผลิตทั่วไป

16) ระยะเวลาปรับเปลี่ยน พืชล้มลุก 12 เดือน พืชยืนต้น 18 เดือน

3. การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ (สัตว์ปีก สุกร โคเนื้อ-กระบือ แพะ-แกะ)

หลักการทั่วไป

การเลี้ยงสัตว์ควรตั้งอยู่ภายใต้หลักการที่พิจารณาถึงความต้องการทางกายภาพและพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์ในฟาร์ม เพื่อสวัสดิภาพของสัตว์ จำนวนของสัตว์ไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป จนเกิดผลกระทบต่อพฤติกรรมของสัตว์เลี้ยง เน้นการจัดการความสัมพันธ์ระหว่าง พื้นที่ พืช และสัตว์ ให้สอดคล้อง โดยคำนึงถึงความต้องการทางกายภาพและความต้องการพื้นฐานของสัตว์ รวมถึงการให้อาหารคุณภาพดีที่ผลิตจากระบบเกษตรอินทรีย์

3.1 การจัดการฟาร์มโดยรวม

แนวทางปฏิบัติ

- ควรเลือกพ่อแม่พันธุ์ที่ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมท้องถิ่นได้ดี
- เป้าหมายในการปรับปรุงพันธุ์ ควรหลีกเลี่ยงการเข้าแทรกแซงพฤติกรรมของสัตว์ให้น้อยที่สุด
- เทคนิคการขยายพันธุ์ควรเป็นวิธีทางธรรมชาติ

มาตรฐาน

- 1) ห้ามใช้สารเคมีทุกชนิดในการเลี้ยงสัตว์ รวมถึง ยา และฮอร์โมนสังเคราะห์ทุกชนิด (ภาคผนวก)
- 2) จัดให้สัตว์มีสภาพแวดล้อม สถานที่ อัตราการเลี้ยง และขนาดฝูง ที่เหมาะสมกับพฤติกรรมความต้องการของสัตว์แต่ละชนิด
- 3) สัตว์เลี้ยงที่โดยธรรมชาติแล้วอาศัยอยู่เป็นฝูง (herd animals) ห้ามกักขังแยกเดี่ยว อาจอนุญาตได้ในกรณียกเว้นบางกรณี

3.2 แหล่งที่มาของสัตว์

แนวทางปฏิบัติ

เลือกใช้ชนิดพันธุ์ สายพันธุ์ ที่ปรับตัวได้ในสภาพแวดล้อมการผลิต และทนทานต่อโรคประจำถิ่น และใช้เทคนิคในการขยายพันธุ์แบบธรรมชาติ หากจำเป็นอนุญาตให้ใช้ผสมเทียมได้ ห้ามใช้ฮอร์โมนเร่งการตกไข่

มาตรฐาน

- 4) แม่พันธุ์จะเป็นผู้คลอดลูกเองตามธรรมชาติ
- 5) ห้ามใช้พันธุ์สัตว์หรือพ่อแม่พันธุ์ที่มีการปรับเปลี่ยนพันธุกรรมโดยเทคโนโลยีพันธุวิศวกรรม

3.3 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน

แนวทางปฏิบัติ

การปรับเปลี่ยนการเลี้ยงสัตว์ปกติมาสู่ระบบอินทรีย์ต้องการระยะเวลาปรับตัวของสัตว์ เพื่อปรับพฤติกรรม ภูมิคุ้มกันของร่างกาย และระบบการทำงานเผาผลาญอาหารภายในร่างกาย

มาตรฐาน

6) ผลผลิตสินค้าปศุสัตว์ที่จะจำหน่ายเป็นอินทรีย์ต้องมีระยะปรับเปลี่ยนตามชนิดสัตว์ และนำเข้าเมื่ออายุน้อยที่สุด เช่น เมื่อหย่านมสำหรับสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม หรือไม่เกิน 3 วันหลังจากไข่น้ำ

- โคเนื้อ-กระบือ - 12 เดือน
- โคนม - 3 เดือน หลังจากนั้นอยู่ในระบบอินทรีย์ 6 เดือน จึงจะจำหน่ายเป็นน้ำนมอินทรีย์ได้
- แพะ-แกะ - 4 เดือน
- สุกร - 4 เดือน
- สัตว์ปีก ให้เนื้อ - ตลอดอายุการให้ผลผลิต
- สัตว์ปีก ให้ไข่ - 6 สัปดาห์

7) ผู้ผลิตควรเลี้ยงสัตว์ในระบบอินทรีย์ตั้งแต่เกิด หากหาไม่ได้ นำเข้ามาจากฟาร์มปกติได้ ต้องมีอายุดังนี้

- ไข่พื้นเมือง - ไม่เกิน ๗ วัน
- สัตว์ปีก ให้ไข่ - ไม่เกิน 18 สัปดาห์
- สัตว์ปีก อื่น ๆ - ไม่เกิน 2 สัปดาห์
- สุกร - ไม่เกิน 2 เดือน
- โคเนื้อ โคนม - ไม่เกิน 1 ปี

ทั้งนี้ ผู้ผลิตต้องมีแผนการผลิตสัตว์ทดแทนภายในฟาร์มหรือมาจากเครือข่ายปศุสัตว์อินทรีย์

3.4 อาหารสัตว์

แนวทางปฏิบัติ

อาหารสัตว์ต้องมีคุณภาพ เพียงพอ และเป็นไปตามความต้องการตามธรรมชาติการกินและระบบย่อยอาหารของสัตว์แต่ละชนิด เป็นวัตถุดิบที่ผลิตได้ในฟาร์มตนเองมากที่สุด หรือจากเครือข่ายที่ผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ หรือหากเป็นวัตถุดิบการเกษตรที่มาจากธรรมชาติ ต้องไม่ได้ใช้ยา หรือสารเคมีอย่างน้อย 1 ปี

มาตรฐาน

8) สัตว์เคี้ยวเอื้องต้องใช้อาหารหยาบเป็นหลัก ไม่ต่ำกว่า 60% น้ำหนักแห้งของความต้องการอาหาร

9) ห้ามใช้สารปฏิชีวนะ สารเร่งการเจริญเติบโต ยาแก้นิ่ว ยาแก้เครียด ฮอโมน ยูเรีย และสารเคมีสังเคราะห์ ผสมในอาหารสัตว์

10) ในกรณีลูกสัตว์ ต้องพิจารณาให้อาหารตามความต้องการทางโภชนาการ ในระยะอนุบาล ให้ใช้วัตถุดิบ อาหารสัตว์ที่มีตามท้องตลาดได้ตามความจำเป็นเพื่อให้สัตว์มีสุขภาพที่แข็งแรง เช่น วัตถุดิบที่เป็นแหล่งโปรตีน และวิตามิน แร่ธาตุ ทั้งนี้ก่อนจำหน่ายผลผลิตต้องมีระยะปรับเปลี่ยนตามข้อกำหนด

11) ในกรณีที่แหล่งผลิตสัตว์ไม่มีแหล่งอาหารอินทรีย์ในท้องถิ่นเพียงพอสำหรับสัตว์หรือมีระยะการขนส่งไกล หรือเพื่อปรับความสมดุลของโภชนาการตามความต้องการของสัตว์ อนุญาตให้ใช้อาหารสัตว์ที่ไม่ได้ผ่านการรับรองเป็นอินทรีย์ได้ แต่ต้องเป็นผลผลิตการเกษตร พืช สัตว์ แร่ธาตุธรรมชาติ หรืออาหารสัตว์

จากแหล่งธรรมชาติที่ปลอดจากการใช้สารเคมีได้ ดังนี้ สัตว์เคี้ยวเอื้องไม่เกิน 20% สัตว์กระเพาะเดียว ไม่เกิน 30% ของความต้องการอาหารตลอดปี ทั้งนี้ต้องไม่เป็นวัตถุดิบที่มาจาก การตัดแปรพันธุกรรม โดยกลุ่มผู้ผลิต จะต้องกำหนดระยะเวลาของฟ่อนผันและมีการทบทวนการปฏิบัติประจำปี

12) ในกรณีที่ใช้ผลพลอยได้จากโรงงานผลิตอาหารมนุษย์ หรือโรงสีข้าว วัตถุดิบนั้นๆ จะต้องปลอดภัยจากสารเคมีทางการเกษตร หรือได้รับการรับรอง GAP และไม่ผ่านกระบวนการเคมีในการผลิต หรือได้รับการตรวจสอบแหล่งที่มาจากกลุ่มแล้ว เช่น หัวกุ้ง เปลือกสับปะรด กากเปียร์ และรำ ปลายข้าว โดยใช้ได้ไม่เกิน 30% ในอาหาร เป็นต้น

3.5 การจัดการสุขภาพสัตว์

แนวทางปฏิบัติ

ใช้หลักการป้องกันโรค ด้วยการจัดการที่ดี ลดความเครียดต่อสัตว์ ด้วยกระบวนการจัดสวัสดิภาพสัตว์อย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมสุขภาพสัตว์ และสร้างภูมิคุ้มกันโรคตามธรรมชาติ

มาตรฐาน

13) จัดหาอาหารสัตว์อินทรีย์ ปราศจากสารพิษ ที่มีคุณภาพและปริมาณเพียงพอตามความต้องการของสัตว์

14) จัดหาน้ำดื่มที่สะอาดอย่างเพียงพอ และจัดการโรงเรือน แผลงหญ้าหมุนเวียน และการสุขาภิบาล สถานที่เลี้ยงสัตว์อย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันการเป็นแหล่งแพร่เชื้อโรค และพยาธิให้น้อยที่สุด

15) จัดโรงเรือน ให้มีพื้นที่ออกกำลัง พื้นที่เคลื่อนไหวอย่างอิสระ สัตว์เคี้ยวเอื้องต้องมีแปลงหญ้าแทะเล็ม

16) มีการจัดระบบป้องกันความปลอดภัยทางชีวภาพอย่างเหมาะสม เช่น สุขอนามัย การใช้สารธรรมชาติ สมุนไพร การกักแยกสัตว์ป่วย การป้องกันพาหะโรคเข้าฟาร์มอย่างเหมาะสม

17) การรักษาโรค ให้ใช้สมุนไพรหรือสารสกัดชีวภาพก่อน หากเป็นรุนแรงให้ใช้ยาแผนปัจจุบันได้ แต่ต้องไม่นำผลผลิตมารวมกับผลผลิตอินทรีย์ก่อนพ้นระยะกำหนดการหยุดยาตามเอกสารกำกับยามากกว่าปกติเป็นเวลา 2 เท่า

18) ห้ามเปลี่ยนแปลงสรีระสัตว์โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์และสุขภาพเป็นสำคัญ

3.6 การจัดที่อยู่อาศัยและโรงเรือน

แนวทางปฏิบัติ

ต้องจัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยพิจารณาความหนาแน่นสัตว์ ขนาดฝูง เป็นไปตามสรีระสัตว์ และพฤติกรรมสัตว์ มีโรงเรือน ร่มเงากันแดด ฝน และสภาพอากาศร้อนหรือหนาวเกินไป

มาตรฐาน

19) มีพื้นที่เพียงพอให้สัตว์ได้แสดงพฤติกรรมตามธรรมชาติของสัตว์อย่างอิสระ

20) ควรเลี้ยงปล่อยรวมกันตามความเหมาะสมของชนิดและประเภทสัตว์ ห้ามขังเดี่ยวตลอดเวลา ยกเว้นในกรณีจำเป็น เพื่อสุขภาพและความปลอดภัย เช่น พ่อพันธุ์ แม่เลี้ยงลูก ลูกสัตว์เกิดใหม่ เป็นต้น

21) มีสภาพอากาศบริสุทธิ์ น้ำ อาหาร และแสงแดด อย่างเพียงพอต่อสัตว์

22) มีร่มเงา พื้นที่พักผ่อน ที่หลบแดด ฝน ลม อย่างเพียงพอไม่ให้สัตว์เครียด

- 23) สถานที่เลี้ยงสัตว์ วัสดุอุปกรณ์ มีความปลอดภัยต่อคนและสัตว์
- 24) โรงเรือนมีลักษณะเหมาะสมกับภูมิอากาศ กันแดด กันฝน กันลมได้ และไม่หนาแน่น สัตว์สามารถยืน นอน เคลื่อนไหว หมุนตัวได้อย่างอิสระ และสัตว์สามารถออกสู่พื้นที่ภายนอกได้อย่างอิสระ
- 24.1) สัตว์ปีก โรงเรือนต้องเป็นพื้นแข็ง หากชั้นและต้องมีวัสดุรองพื้น โรงเรือนไก่ไข่ เป็ดไข่ ต้องมีรังไข่เพียงพอ ไก่ไข่ต้องมีคอนนอนมีขนาดการจัดวางที่เหมาะสม
- 24.2) สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม พื้นโรงเรือนต้องเรียบ ไม่ลื่น ปลอดภัยสำหรับสัตว์ แห่งสะอาดสำหรับสัตว์ พัก หลับนอน ไม่เป็นพื้นแฉลตทั้งหมด
- 25) สัตว์ทุกตัวต้องได้รับโอกาสปล่อยเลี้ยงพื้นที่ภายนอก หรือแปลงหญ้า หากอากาศอำนวย
- ยกเว้น** 1) กรณีการเลี้ยงสุกรของเกษตรกรรายย่อยแบบหลังบ้าน สามารถเลี้ยงในระบบหมู หลุมได้แต่ต้องมีพื้นที่เพียงพอให้สัตว์ไม่ต่ำกว่า 1.5 ตารางเมตรต่อตัว และพื้นคอกจะต้องแห้ง มีพื้นที่ที่ปกป้องกัน โดยการเติมวัสดุรองพื้นอยู่เป็นประจำ วัสดุรองพื้นต้องไม่ใช่สารเคมี คำนึงถึงสุขภาพของสัตว์ และ พฤติกรรมของสัตว์ ไม่ทำให้สัตว์เครียด และต้องมีพืชสีเขียว หรือหยวกกล้วยให้สัตว์กินทุกวัน
- 2) สัตว์ปีก ในกรณีมีการระบาดของโรค
- 3) โค-กระบือ ในฤดูเพาะปลูก
- 26) สุกร ห้ามเลี้ยงบนพื้นคอนกรีตตลอดอายุขัย ยกเว้นระยะเลี้ยงลูก

3.7 การจัดการของเสีย

แนวทางปฏิบัติ

ไม่ทำลายทรัพยากรดินและน้ำ ไม่ก่อเกิดการปนเปื้อนไนเตรทและแบคทีเรียที่ก่อโรคในดิน และน้ำ เกิดการหมุนเวียนธาตุอาหารในดินอย่างเหมาะสม

มาตรฐาน

- 27) ของเสียในฟาร์มพิจารณานำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การหมักเป็นปุ๋ยหมัก การทำก๊าซชีวภาพ
- 28) ไม่เผาทำลายของเสีย ยกเว้นกรณีการเผาทำลายซากสัตว์ที่เกิดโรค
- 29) รมัถระวังการใช้มูลสัตว์ หรือการกองมูลสัตว์ต้องมีการป้องกันการปนเปื้อนสู่ดินและแหล่งน้ำ
- 30) มูลสัตว์ที่นำกลับมาเป็นปุ๋ยบำรุงดิน ควรหมักให้เป็นปุ๋ยหมักก่อนนำมาใช้

3.8 การจัดการผลผลิต การเก็บรักษา การแปรรูป การบรรจุ และการขนส่ง

แนวทางปฏิบัติ

ต้องรักษาความเป็นผลผลิตเกษตรอินทรีย์ตลอดช่วงของกระบวนการ โดยมีการจัดการป้องกันการปนเปื้อนสารต้องห้าม และการปะปนกับผลผลิตปกติ และคำนึงถึงสุขอนามัยความปลอดภัยทางอาหารสำหรับผู้บริโภค สำหรับการแปรรูปจำกัดการใช้วัสดุเจือปนอาหารและสารช่วยกรรมวิธีการผลิต ไม่ฉายรังสี

มาตรฐาน

31) ในโรงเก็บหรือโรงแปรรูปต้องสะอาด ถูกสุขอนามัย เป็นไปตามข้อกำหนดของสุขลักษณะที่ดี และมีการป้องกันกำจัดศัตรูพืชและสัตว์ เช่น การทำลายแหล่งที่อยู่อาศัยและทางเข้าทางออกของศัตรูพืช และสัตว์หรือวิธีทางกล กายภาพ และชีวภาพ หรือหากไม่เพียงพออาจใช้สารสังเคราะห์ได้ตามที่ระบุในภาคผนวก

32) ผลผลิตเกษตรอินทรีย์ทั้งพืช และสัตว์ หากนำมาบรรจุ คัดแยก ตัดแต่ง ต้องมีระบบแยกที่ไม่ปนเปื้อนกับการจัดการผลผลิตปกติ เช่น โรงสีข้าว โรงฆ่าสัตว์ โรงแปรรูปน้ำนม หากมีการผลิตจากผลผลิตปกติด้วย ผู้ผลิตต้องมีมาตรการไม่ใช้ปนเปื้อนกับผลผลิตปกติ ด้วยการล้างอุปกรณ์ เครื่องมือ และการปฏิบัติงานแยกกันชัดเจน เป็นต้น

33) กระบวนการผลิตและแปรรูป ควรใช้วิธีทางกล ทางกายภาพ หรือชีวภาพ เช่น การหมัก และการรมควัน และลดการใช้ส่วนประกอบที่ไม่ได้มาจากการเกษตร

34) ผู้ผลิตต้องไม่ใช้สารเคมีต้องห้าม และสารช่วยกรรมวิธีการผลิต ตามที่ระบุในภาคผนวก

35) การบรรจุหีบห่อควรเลือกวัสดุที่ย่อยสลายทางชีวภาพได้ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

36) การเก็บรักษาและการขนส่ง ต้องป้องกันการปะปนกับผลผลิตปกติ และป้องกันการสัมผัสกับวัสดุหรือสารที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในการเกษตรอินทรีย์

37) การผลิตและการแปรรูปผลผลิตเพื่อจำหน่ายต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของกลุ่มเท่านั้น จึงจะสามารถติดตราสัญลักษณ์ได้

สารที่อนุญาตให้ใช้

การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ (สัตว์ปีก สุกร โคเนื้อ-กระบือ แพะ-แกะ)

INS	ชื่อสาร	วัตถุประสงค์ที่ใช้
สารช่วยกรรมวิธีการผลิตสำหรับผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์		
170i	แคลเซียมคาร์บอเนต (calcium carbonate)	-
509	แคลเซียมคลอไรด์ (calcium chloride)	สารช่วยให้คงรูปและรวมตัวในการผลิตเนยแข็ง
270	กรดแลคติก (lactic acid)	สารช่วยให้เกิดการรวมตัวเป็นก้อนสำหรับผลิตภัณฑ์นม ใช้สำหรับการควบคุมความเป็นกรด-เบส ในการผลิตเนยแข็ง
500i	โซเดียมคาร์บอเนต (sodium carbonate)	เป็นสารทำให้เป็นกลางสำหรับผลิตภัณฑ์นม
สารช่วยกรรมวิธีการผลิตอื่นๆ		
	สารเตรียมจากเชื้อจุลินทรีย์และเอนไซม์	สารใดๆ ที่เตรียมจากเชื้อจุลินทรีย์และเอนไซม์ที่โดยทั่วไปใช้เป็นสารช่วยกรรมวิธีการผลิตในกระบวนการผลิตอาหาร โดยต้องไม่เป็นเชื้อจุลินทรีย์ดัดแปรพันธุกรรม และเอนไซม์ที่ได้จากจุลินทรีย์ดัดแปรพันธุกรรม

4. การผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์

ความหมายและหลักการทั่วไป

ระบบการผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ หมายถึง ระบบการจัดการการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ นับตั้งแต่กระบวนการเลือกพื้นที่การผลิต การจัดเตรียมบ่อ การเลือกพันธุ์สัตว์น้ำ การให้อาหาร การดูแลสุขภาพสัตว์น้ำ การจัดการหลังการจับ การเก็บรักษา การขนส่ง การแปรรูป ต้องรักษาผลิตผลและผลิตภัณฑ์อินทรีย์ตลอดทุกช่วงของกระบวนการ ซึ่งมีขอบข่ายมาตรฐานการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำครอบคลุมสัตว์น้ำชนิดต่างๆ เฉพาะสัตว์น้ำจืดที่เป็นสัตว์กินพืช สัตว์กินเนื้อ และสัตว์ที่กินทั้งพืชและเนื้อ เป็นทางเลือกที่มีศักยภาพในการพัฒนาเกษตรกรรมอย่างยั่งยืน มีความมั่นคงทางด้านอาหารและความปลอดภัยต่อสุขภาพ ไม่ทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกับกระแสความต้องการและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภค โดยมีหลักการทั่วไปดังนี้

4.1 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน

แนวทางปฏิบัติ

ในการปรับเปลี่ยนระบบการบริหารจัดการฟาร์มเข้าสู่ระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ที่เป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอย่างยั่งยืน ปลอดภัยต่อสุขภาพของคน สัตว์ และมีมาตรการในการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน

- 1) การเริ่มต้นระยะปรับเปลี่ยน ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่การสมัครเข้าเป็นสมาชิกเพื่อขอรับการรับรองมาตรฐานและเป็นวันที่เริ่มปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
- 2) ช่วงระยะปรับเปลี่ยน มีระยะในการปรับเปลี่ยนอย่างน้อย 1 ปี หรือ 1 รอบการผลิต กรณีสัตว์น้ำที่มีรอบการผลิตเกินกว่า 1 ปี ให้ใช้ระยะเวลาปรับเปลี่ยนเป็น 1 ปี
- 3) ในกรณีบ่อเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำไม่สามารถถ่ายน้ำออกจากบ่อและทำความสะอาดก่อนที่เปลี่ยนมาเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแบบอินทรีย์ได้ บ่อดังกล่าวต้องมีระยะเวลาปรับเปลี่ยนเป็นระยะเวลา 2 ปี
- 4) ฟาร์มที่ได้รับการรับรองเป็นเกษตรอินทรีย์แล้วต้องไม่เปลี่ยนจากเกษตรอินทรีย์เป็นเกษตรเคมีกลับไปกลับมา ทั้งนี้อาจไม่พิจารณารับรองฟาร์มใหม่ให้ หากฟาร์มเดิมมีการเปลี่ยนกลับมาผลิตแบบเกษตรเคมี

4.2 การเลือกพื้นที่ผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์

แนวทางปฏิบัติ

การเลือกพื้นที่ในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ต้องเป็นสถานที่ที่เหมาะสมในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำนั้น เป็นพื้นที่ที่ห่างไกลจากมลพิษและไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์น้ำ และผู้บริโภค ในด้านสิ่งแวดล้อมทางดิน น้ำ อากาศไม่มีความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมี

มาตรฐาน

- 5) ที่ตั้งของพื้นที่ต้องเป็นพื้นที่ที่มีสิทธิในการครอบครองถูกต้องตามกฎหมาย และผู้ผลิตต้องทำการขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในเขตพื้นที่นั้นๆ
- 6) แหล่งน้ำและดินต้องไม่มีสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการปนเปื้อนของสารเคมี
- 7) ต้องอยู่ในพื้นที่ที่ทำการเกษตรอินทรีย์ และมีมาตรการป้องกันการปนเปื้อน ที่มาจากดิน น้ำ อากาศ เช่น แนวกันชน ในกรณีมีน้ำไม่เพียงพอผู้ผลิตต้องมีการจัดการคุณภาพน้ำก่อนการนำมาใช้
- 8) ผู้ผลิตควรทราบประวัติการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ เพื่อประเมินสถานะเสี่ยง

4.3 การเลือกพันธุ์สัตว์น้ำ

แนวทางปฏิบัติ

ในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำอินทรีย์ควรเลือกพันธุ์สัตว์น้ำที่เป็นพันธุ์พื้นถิ่น โดยมีการผสมพันธุ์พ่อแม่พันธุ์ควรเป็นวิถีธรรมชาติและมีการแทรกแซงจากมนุษย์น้อยที่สุด และเป็นพันธุ์ที่ได้จากการเพาะเลี้ยงแบบเกษตรอินทรีย์

มาตรฐาน

- 9) ห้ามใช้พันธุ์ที่ได้จากการตัดแปลงพันธุกรรม และ/หรือผ่านการฉายรังสี
- 10) พันธุ์ที่ใช้ควรมาจากระบบการผลิตแบบสัตว์น้ำอินทรีย์ ระยะแรกถ้าไม่สามารถหาได้ อาจอนุโลมให้ใช้พันธุ์ที่มาจากฟาร์มที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP หรือหน่วยงานของรัฐที่ผู้ผลิตในชุมชนเห็นสมควรว่ามีคุณภาพและปลอดภัย โดยพันธุ์ต้องไม่ผ่านการใช้ฮอร์โมน และได้รับการยอมรับจากหน่วยรับรอง และผู้ผลิตต้องมีแผนและกำหนดเวลาที่จะใช้พันธุ์ที่มาจากการผลิตแบบอินทรีย์
- 11) พันธุ์สัตว์น้ำเหมาะสมต่อสภาพน้ำ ภูมิอากาศ ต้านทานต่อโรค และหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศ

4.4 การวางแผนการจัดการการปรับปรุงฟาร์มสัตว์น้ำอินทรีย์

แนวทางปฏิบัติ

จัดให้มีระบบการวางแผนและการจัดการที่ดี เพื่อหลีกเลี่ยงการปนเปื้อนและการทำลายสิ่งแวดล้อมภายในฟาร์ม

มาตรฐาน

- 12) วางแผนการจัดการฟาร์มเลี้ยงและระบบการเพาะเลี้ยงโดยใช้พันธุ์สัตว์น้ำที่ต้านทานศัตรูและโรค การเลือกฤดูเลี้ยง และระบบการเพาะเลี้ยงที่เหมาะสม รวมทั้งการเลือกใช้วัสดุเครื่องมือที่สอดคล้องกับหลักการสัตว์น้ำอินทรีย์ในการปฏิบัติทุกขั้นตอนตั้งแต่การเตรียมบ่อจนถึงการเก็บเกี่ยว การจัดการฟาร์มเลี้ยงต้องมุ่งเน้นการใช้สารอินทรีย์และวัสดุธรรมชาติ

สิ่งที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในการจัดการฟาร์ม มีดังนี้

- 12.1 จุลินทรีย์และผลผลิตจากจุลินทรีย์ที่มีการตัดแปลงพันธุกรรม
- 12.2 สารพิษตามธรรมชาติในปริมาณที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของมนุษย์
- 12.3 ปุ๋ยเทศบาลหรือปุ๋ยหมักจากขยะในเมือง
- 12.4 สารสังเคราะห์เพื่อเร่งการเจริญเติบโต

4.5 อาหารสำหรับสัตว์น้ำอินทรีย์

แนวทางปฏิบัติ

อาหารต้องมีคุณภาพ และมีสารอาหารเพียงพอต่อความต้องการของสัตว์น้ำแต่ละชนิด และเน้นการผลิตโดยใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติโดยตรง และหรือใช้อาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ที่ผลิตขึ้นใช้ภายในฟาร์ม

มาตรฐาน

การจัดการอาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ควรปฏิบัติดังนี้

13) มุ่งเน้นการเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ด้วยธรรมชาติ วัตถุประสงค์ธรรมชาติโดยตรง และหรือใช้อาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ที่ผลิตขึ้นใช้ในฟาร์ม

14) วัตถุประสงค์ธรรมชาติที่ใช้เลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์โดยตรง หรือวัตถุประสงค์ที่ใช้ทำอาหารสัตว์น้ำอินทรีย์ที่ผลิตขึ้นใช้ในฟาร์มควรมีลักษณะดังนี้

14.1) มีแหล่งกำเนิดมาจากธรรมชาติ หรือมาจากการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐาน

14.2) ไม่ผ่านการตัดแปลงพันธุกรรม และไม่ผ่านการฉายรังสี

14.3) วัตถุประสงค์จากพืชที่ได้จากการเพาะปลูกต้องได้รับการรับรองว่าเป็นอินทรีย์มาก่อน กรณีจำเป็นอนุญาตให้ใช้วัตถุดิบที่ไม่ได้มาจากการผลิตเกษตรอินทรีย์ได้ไม่เกิน 40%

14.4) ห้ามใช้วัตถุดิบที่ผลิตจากสัตว์น้ำหรือชิ้นส่วนของสัตว์น้ำมาเลี้ยงสัตว์น้ำชนิดเดียวกัน

4.6 แผนการจัดการด้านสุขภาพสัตว์น้ำ

แนวทางปฏิบัติ

ปล่อยลูกพันธุ์สัตว์น้ำในอัตราที่เหมาะสม และมีการจัดการสุขภาพสัตว์น้ำที่ดี

มาตรฐาน

15) มีการเตรียมบ่อ และอุปกรณ์ที่ใช้อย่างถูกวิธีเพื่อป้องกันโรคที่จะเกิดกับสัตว์น้ำ

16) ปล่อยลูกพันธุ์สัตว์น้ำในอัตราที่เหมาะสมกับพื้นที่เลี้ยงและชนิดของพันธุ์สัตว์น้ำ

17) มีการเฝ้าระวังสุขภาพสัตว์น้ำอย่างสม่ำเสมอ ในกรณีพบว่าสัตว์น้ำมีอาการผิดปกติไม่ควรใช้ยาและสารเคมี แต่ควรพิจารณาด้านการจัดการตามความเหมาะสม

4.7 การจัดการหลังการจับและการแปรรูป

แนวทางปฏิบัติ

มีวิธีการจัดการและดูแลรักษาสัตว์น้ำอย่างถูกสุขลักษณะระหว่าง และหลังการจับเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

มาตรฐาน

18) เลือกใช้อุปกรณ์การจับที่เหมาะสม และมีการทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องมือให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ

19) มีระบบการบันทึกการจับเพื่อให้สามารถสอบกลับได้

20) สารที่ใช้กับกระบวนการหลังการจับ เช่น การเก็บรักษาสัตว์น้ำสด การแปรรูป ต้องเป็นสารจากธรรมชาติ หรือสารที่อนุญาตให้ใช้

21) ควรมีการจัดการการแปรรูปตามหลักการและวิธีการปฏิบัติที่ดีในการผลิต โดยให้เป็นไปตามข้อกำหนดที่ดีในการผลิตอาหารตามมาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

22) การเก็บรักษา และการขนส่งของผลิตผล และผลิตภัณฑ์อินทรีย์ต้องมีการป้องกันไม่ให้ปะปนกับผลิตภัณฑ์อื่นๆ

สารที่อนุญาตให้ใช้

-การผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ (สำหรับการควบคุมศัตรูและโรคของสัตว์น้ำ)

1. กากชา
2. โรทีโนน (rotenone)
3. ต่างทับทิม
4. ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (hydrogen peroxide)
5. โปวีโดนไอโอดีน (povidone iodine)
6. เบนซาลโคนียมคลอไรด์ (benzalkoniumchloride)

-การผลิตสัตว์น้ำอินทรีย์ (สารที่ใช้สำหรับผลิตภัณฑ์แปรรูปจากสัตว์น้ำ)

1. แคลเซียมคาร์บอเนต (calcium carbonate)
2. กรดแทนนิก (tannic acid)
3. ซัลเฟอร์ไดออกไซด์ (sulfur dioxide)
4. กรดอะซิติก (acetic acid)
5. กรดแลกติก (lactic acid)
6. กรดมาลิก (malic acid)
7. กรดแอสคอร์บิก โซเดียมแอสคอร์เบต และโพแทสเซียมแอสคอร์เบต (ascorbic acid, sodium and potassium salts)
8. กรดซิตริก และเกลือของกรดนี้ (citric acid and salts)
9. กรดทาร์ทาริกและเกลือของกรดนี้ (tartaric acid and salts)
10. กรดฟอสฟอริก (phosphoric acid)
11. โซเดียมคาร์บอเนต (sodium carbonate)
12. แอมโมเนียมคาร์บอเนต (ammonium carbonate)
13. แมกนีเซียมคาร์บอเนต (magnesium carbonate)
14. โพแทสเซียมคลอไรด์ (potassium chloride)
15. แคลเซียมคลอไรด์ (calcium chloride)
16. แมกนีเซียมคลอไรด์ (magnesium chloride)
17. แคลเซียมซัลเฟต (calcium sulfat)
18. แคลเซียมไฮดรอกไซด์ (calcium hydroxide)
19. โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide)
20. โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์ (potassium hydroxide)
21. คาร์บอนไดออกไซด์ (cabon dioxide)
22. อาร์กอน (argon)
23. ไนโตรเจน (nitrogen)
24. ออกซิเจน (oxygen)
25. ไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ (hydrogen peroxide)

26. เจลาติน (gelatin)
 27. เคซีน (casein)
 28. ผงฟูซึ่งปลอดจากอะลูมิเนียม (aluminum-free leavening agent)
-

5. การผลิตไหมอินทรีย์

ไหมอินทรีย์ (ORGANIC SILK PART)

รังไหม แผ่นใยไหม เส้นไหม และผ้าไหม

(SILK COOCOON, SILK FILAMENT SHEET AND SILK YARN)

1. คำจำกัดความ

1.1 รังไหมอินทรีย์ แผ่นใยไหมอินทรีย์ และเส้นไหมอินทรีย์ หมายถึง รังไหม แผ่นใยไหม และเส้นไหม ที่ได้จากการผลิตตามข้อกำหนดของมาตรฐานนี้ในทุกขั้นตอนการผลิตที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่การปลูกพืชอาหารของหนอนไหม การเลี้ยงไหม การสาวหรือปั่นเส้นไหม จนถึงการเก็บรักษา รวมถึงการจัดเตรียมที่เกี่ยวข้อง เช่น การบรรจุหีบห่อ แสดงฉลาก และจำหน่าย

1.2 รังไหม (silk cocoon) หมายถึง สิ่งห่อหุ้มหนอนไหม ที่สร้างขึ้นโดยหนอนไหมพันเส้นใยเพื่อห่อหุ้มตัวเอง ก่อนลอกคราบกลายเป็นดักแด้ (pupa) โดยปกติการจำหน่ายรังไหมจะมีส่วนของดักแด้และคราบของหนอนไหมอยู่ภายใน

1.3 แผ่นใยไหม (silk filament sheet) หมายถึง แผ่นใยที่ได้จากการพันเส้นใยของหนอนไหมบนวัสดุรองรับในแนวราบ

1.4 เส้นไหมดิบ (raw silk) หมายถึง เส้นใยไหมที่สาวจากรังไหมจำนวนหนึ่ง โดยทาเกลียวให้รวมเป็นเส้นเดียวกันในขั้นตอนการสาวไหม และยังไม่ผ่านกระบวนการตีเกลียวหรือควบตีเกลียวและแยกเซรีซิน (sericin) ออก

1.5 รังบกพร่อง (defect cocoon / poor cocoon) หมายถึง รังไหมที่มีรูปร่างผิดปกติไปจากลักษณะของพันธุ์หรือมีลักษณะผิดปกติ ได้แก่ รังแปด รังเจาะ รังเปื้อนภายใน รังเปื้อนภายนอก รังบาง รังหลวม รังบางหัวท้าย รังผิดรูปร่าง รังติดข้างจ่อ รังบวบ และรังขึ้นรา

2. มาตรฐานการผลิตรังไหมอินทรีย์

2.1 การผลิตพืชอินทรีย์สำหรับเลี้ยงหนอนไหม

1) การผลิตพืชที่นำมาเป็นอาหารของหนอนไหม เช่น ใบหม่อน ใบละหุ่ง ใบมันสาปะหลัง ให้เป็นไปตามหลักการผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)

2.2 แหล่งที่มาของหนอนไหม

2) พันธุ์ไหมและไข่ไหมต้องไม่มาจากการตัดแปลงพันธุกรรม และ/หรือผ่านการฉายรังสี

3) ควรใช้ไข่ไหมที่มาจากระบบการผลิตแบบอินทรีย์ หากไม่มีการผลิตไข่ไหมจากระบบอินทรีย์มาก่อนในพื้นที่นั้น ให้ใช้ไข่ไหมที่ไม่ได้ผลิตแบบอินทรีย์ได้ แต่ต้องได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)

4) ไม่อนุญาตให้เริ่มเลี้ยงหนอนไหมจากหนอนไหมวัยอ่อนที่ไม่ได้เลี้ยงแบบอินทรีย์

5) ใช้ไข่ไหมที่บรรจุหรือวางไข่ไหมบนวัสดุที่สะอาดและไม่มีการปนเปื้อนหมักพิมพ์

2.3 สถานที่เลี้ยงหนอนไหม ต้องมีสภาพดังนี้

6) ห่างจากบริเวณที่เสี่ยงต่อการเกิดผลกระทบต่อความแข็งแรงของหนอนไหม เช่น พื้นที่ที่มีการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืช แหล่งที่มีมลพิษทางอากาศ หากอยู่ใกล้ต้องมีมาตรการในการป้องกัน

7) สะอาด ไม่เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรคที่มีผลกระทบต่อความแข็งแรงของหนอนไหม

8) อากาศถ่ายเทได้สะดวก

2.4 การจัดการเลี้ยงหนอนใหม่ ต้องปฏิบัติดังนี้

- 9) พืชที่ใช้เลี้ยงหนอนใหม่ต้องได้จากการผลิตตามหลักการผลิตพืชอินทรีย์ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS-Surin)
- 10) ขยายพื้นที่เลี้ยงหนอนใหม่ให้สัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของหนอนใหม่แต่ละวัย
- 11) ใช้วัสดุที่สะอาดและไม่มีสารปนเปื้อนหมักพืชรองรับภายในภาชนะที่ใช้เลี้ยง
- 12) จัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการเลี้ยงหนอนใหม่ ทั้งในด้านอุณหภูมิ ความชื้น แสง การระบายอากาศ โดยใช้วิธีการธรรมชาติเพื่อช่วยให้หนอนใหม่แข็งแรงและลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค

2.5 การจัดการด้านสุขาภิบาล การทำความสะอาด และการฆ่าเชื้อ ต้องปฏิบัติดังนี้

- 13) ป้องกันและฆ่าเชื้อโรคที่อาจติดมากับหนอนใหม่ โดยใช้แอลกอฮอล์ และปูนขาว
- 14) ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อเครื่องมือและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
- 15) สารที่นำมาใช้ในการทำความสะอาดสถานที่และอุปกรณ์ต้องเป็นสารที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ (ตามภาคผนวก)
- 16) มีมาตรการกำจัดขยะ เช่น มูลของหนอนใหม่ กิ่งหมอน และใบหมอน หรือพืชอื่นที่ใช้เลี้ยงหนอนใหม่ ทั้งในบริเวณและรอบบริเวณที่เลี้ยงหนอนใหม่
- 17) มีมาตรการรักษาความสะอาดและฆ่าเชื้อในสถานที่เลี้ยงและบริเวณรอบสถานที่เลี้ยงหนอนใหม่

2.6 การจัดการก่อนการเก็บเกี่ยว ต้องปฏิบัติดังนี้

- 18) หนอนใหม่ที่จะนำไปเข้าจ่อ ต้องเป็นหนอนใหม่สุกและแข็งแรง
- 19) ใช้จ่อที่ถ่ายเทอากาศได้ดี และไม่ทำให้เกิดปัญหาการหมักหมมของสิ่งปลูกจากหนอนใหม่
- 20) ปริมาณหนอนใหม่ต้องเหมาะสมกับชนิดและขนาดของจ่อ เพื่อให้มีพื้นที่เพียงพอสำหรับหนอนใหม่ทำรัง และถ่ายเทอากาศได้ดี
- 21) เก็บแยกหนอนใหม่ที่ตายหรือไม่ทำรัง ไปกำจัด และ/หรือทำลายอย่างถูกวิธี

2.7 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ต้องปฏิบัติดังนี้

- 22) เก็บเกี่ยวรังใหม่ หลังจากที่หนอนใหม่กลายเป็นดักแด้อย่างสมบูรณ์ และผนังลำตัวดักแด้มีสีเหลืองน้ำตาล

- 23) ห้ามทำให้ดักแด้ตายด้วยวิธีการตากแดด

2.8 การปรับเปลี่ยนการผลิตรังใหม่เป็นรังใหม่อินทรีย์ทั้งหมด

- 24) กรณีผู้ผลิตรังใหม่ไม่ได้เปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์พร้อมกันหมด ผู้ผลิตสามารถทยอยปรับเปลี่ยนได้แต่ต้องมีการแบ่งแยกพื้นที่การผลิตและกระบวนการจัดการอย่างชัดเจน และผลิตผลเกษตรอินทรีย์ต้องไม่ปะปนกับผลิตผลที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์

2.9 ระยะเวลาปรับเปลี่ยน

- 25) ระยะเวลาปรับเปลี่ยน ต้องมีระยะเวลาปรับเปลี่ยน เป็นเวลาอย่างน้อย 2 รุ่น ของการเลี้ยงหนอนใหม่ ระยะเวลาปรับเปลี่ยนให้เริ่มนับตั้งแต่ผู้ประกอบการได้นำมาตรฐานนี้ไปปฏิบัติแล้ว และสมัคร

ขอรับการรับรองจากหน่วยรับรอง

3. มาตรฐานการผลิตแผ่นใยไหมอินทรีย์

3.1 ที่มาของหนอนไหม

26) ใช้หนอนไหมที่มาจากเลี้ยงตามมาตรฐานการผลิตรังไหม ข้อ 1 - 17

3.2 การผลิตแผ่นใยไหม ต้องปฏิบัติดังนี้

27) ใช้หนอนไหมสุกและแข็งแรง

28) ใช้วัสดุสะอาดรองรับการพันเส้นใยไหม

29) วางวัสดุสำหรับพันเส้นใยในบริเวณที่มีอากาศถ่ายเทได้ดี

30) เก็บแยกหนอนไหมที่ตายหรือไม่พันเส้นใยไปกำจัด และ/หรือทำลายอย่างถูกวิธี

31) กรณีผู้ผลิตแผ่นใยไหมไม่ได้เปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์พร้อมกันหมด ผู้ผลิตสามารถทยอย

ปรับเปลี่ยนได้ แต่ต้องมีการแบ่งแยกพื้นที่การผลิตและกระบวนการจัดการอย่างชัดเจน และผลิตผลเกษตรอินทรีย์ต้องไม่ปะปนกับผลิตผลที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์

4. มาตรฐานการผลิตเส้นไหมอินทรีย์

4.1 ที่มาของรังไหม

32) ใช้รังไหมที่มาจากผลิตตามมาตรฐานการผลิตรังไหมอินทรีย์ ในหัวข้อที่ 2

4.2 การผลิตเส้นไหมอินทรีย์ ต้องปฏิบัติดังนี้

33) คัดแยกรังเปื้อนภายในออกจากรังบกพร้อมลักษณะอื่น และไม่นำมาใช้ในการผลิตเส้นไหม

อินทรีย์

34) ใช้น้ำสะอาดที่ไม่มีผลกระทบต่อสีของเส้นไหมในการสาวเส้นไหม

35) สารช่วยในกระบวนการสาวเส้นไหม ให้ใช้เฉพาะสารที่ได้จากธรรมชาติ

36) ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์เป็นสารช่วยในกระบวนการควบตีเกลียว

37) มีมาตรการป้องกันการปนเปื้อนจากน้ำมันหล่อลื่นจากเครื่องมือในกระบวนการควบตีเกลียว

38) มีการบำรุงรักษาและทำความสะอาดเครื่องมือและอุปกรณ์ในกระบวนการควบและ

ตีเกลียวอย่างสม่ำเสมอ

39) กรณีผู้ผลิตเส้นไหมไม่ได้เปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์พร้อมกันหมด ผู้ผลิตสามารถทยอย

ปรับเปลี่ยนได้ แต่ต้องมีการแบ่งแยกพื้นที่การผลิตและกระบวนการจัดการอย่างชัดเจนและผลิตผลเกษตรอินทรีย์ต้องไม่ปะปนกับผลิตผลที่ไม่ใช่เกษตรอินทรีย์

5. มาตรฐานการย้อมสีเส้นไหมอินทรีย์

5.1 ที่มาของเส้นไหม

40) ใช้เส้นไหมที่มาจากผลิตตามมาตรฐานการผลิตเส้นไหมอินทรีย์ ในหัวข้อที่ 4

5.2 การย้อมสีเส้นไหมอินทรีย์ ต้องปฏิบัติดังนี้

41) ห้ามใช้สารเคมีในย้อมสีเส้นไหม ให้ใช้สีที่มาจากธรรมชาติเท่านั้น ทั้งที่เก็บจากแหล่งธรรมชาติ หรือที่ปลูกขึ้นเอง

42) กรณีการใช้วัสดุย้อมสีที่เก็บมาจากแหล่งธรรมชาติ ต้องมีแผนการเก็บใช้อย่างเหมาะสม ที่ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อธรรมชาติ และมีการปลูกหรือการเลี้ยงชดเชยในแหล่งธรรมชาติด้วย

43) ห้ามใช้สารเคมีสังเคราะห์เป็นสารช่วยติดสี(mordant) ย้อมเส้นไหมอินทรีย์

44) ให้ใช้สารช่วยย่อยสรีระธรรมชาติ (มอร์แดนท์ธรรมชาติ) เช่น น้ำปูนใส น้ำด่าง น้ำโคลน น้ำบาดาลหรือน้ำสนิมเหล็ก กรดที่ได้จากพืชที่มีรสเปรี้ยว เช่น น้ำมะนาว น้ำใบหรือฝักส้มป่อย น้ำมะขามเปียก และสารฟาด หรือ เทนิน สารแทนนินจะมีอยู่ในส่วนต่างๆ ของพืชที่มีรสฝาดและขม เช่น ลูกหมาก เปลือกเพกา เปลือกสีเสียด เปลือกผลทับทิม เปลือกประตู ใบเหมือดแอ เป็นต้น และอนุญาตให้ใช้ปูนขาว สารส้ม เกลือแกง กรดมะนาวและน้ำส้มสายชูเป็นสารช่วยติดสีได้

45) มีมาตรการจัดการน้ำจากการย้อมสีอย่างเหมาะสม ไม่ให้กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

6. มาตรฐานผ้าไหมอินทรีย์

6.1 ที่มาของเส้นไหม

46) ใช้เส้นไหมที่มาจากการผลิตตามมาตรฐานการผลิตเส้นไหมอินทรีย์ ในหัวข้อที่ 4 และการย้อมสีเส้นไหมอินทรีย์ ในข้อที่ 5

6.2 การทอผ้าไหมอินทรีย์ ต้องปฏิบัติดังนี้

47) ให้ใช้เส้นไหมอินทรีย์ที่ย้อมสีธรรมชาติ ในกรณีที่ผลิตเส้นไหมอินทรีย์ย้อมสีธรรมชาติไม่เพียงพอ อนุญาตให้ใช้เส้นไหมที่ย้อมสีเคมีได้ไม่เกิน 15% แต่สีเคมีที่ใช้ย้อมไหมอินทรีย์ ต้องเป็นสารเคมีที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

48) ใช้เส้นไหมอินทรีย์ที่เป็นพันธุ์ไทยพื้นบ้านเป็นเส้นพุ่ง และเส้นยืน ไม่น้อยกว่า 50%

7. การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

49) มีมาตรการในการจัดการให้เกิดของเสียน้อยที่สุด เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

8. เอกสารและการบันทึกข้อมูล

8.1 จัดทำบันทึกและเก็บเอกสาร ดังต่อไปนี้

50) ที่มา พันธุ์ และปริมาณไหมหรือหนอนไหมวัยอ่อน

51) รายละเอียดการซื้อปัจจัยการผลิตต่างๆ สำหรับการเพาะปลูก การผลิตรังไหมอินทรีย์ การผลิตแผ่นไหมอินทรีย์ การผลิตเส้นไหมอินทรีย์ การผลิตผ้าไหม และการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าว

8.2 เก็บรักษาบันทึกข้อมูลไว้เพื่อการตรวจสอบอย่างน้อย 3 ปี

9. การจัดการ การบรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่ง

52) ต้องรักษาความเป็นอินทรีย์ตลอดทุกช่วงของกระบวนการผลิต

53) มีการติดป้ายกำกับส่วนที่เป็นรังไหมอินทรีย์ หรือแผ่นไหมอินทรีย์ หรือเส้นไหมอินทรีย์ หรือผ้าไหมอินทรีย์ ตลอดทุกช่วงของกระบวนการผลิต รวมทั้งที่อยู่ระหว่างการจัดการ บรรจุหีบห่อ การเก็บรักษา และการขนส่งให้ชัดเจน เพื่อการตรวจสอบย้อนกลับ และมีการจัดการแยกออกจากส่วนที่ไม่ใช่อินทรีย์

54) มีการจัดการที่จะไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนจากสารต่างๆที่ไม่อนุญาตให้ใช้ในการผลิตแบบอินทรีย์

10. การแสดงฉลากและการกล่าวอ้าง

55) รังไหมอินทรีย์ แผ่นไหมอินทรีย์ เส้นไหมอินทรีย์ และผ้าไหมอินทรีย์ ต้องมีข้อความแสดงรายละเอียดให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน ไม่เป็นเท็จ หรือหลอกลวง อย่างน้อยดังต่อไปนี้

1) ชื่อสินค้า เช่น รังไหมอินทรีย์ หรือ แผ่นไหมอินทรีย์ หรือ เส้นไหมอินทรีย์ หรือผ้าไหมอินทรีย์ และรายละเอียด เช่น เส้นไหมอินทรีย์ชนิดไหมหนึ่ง ผ้าไหมย้อมสีจากแก่นเข เป็นต้น

2) น้ำหนักสุทธิ

3) ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต ผู้แบ่งบรรจุ หรือผู้จัดจำหน่าย พร้อมสถานที่ตั้งหรือเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียน

4) วัน เดือน ปี ที่ผลิต

บรรณานุกรม

กองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐานสินค้าประมงและหลักฐานเพื่อการสืบค้น, กรมประมง. (2561)

การรับรองระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์. กรุงเทพมหานคร : กองพัฒนาระบบการรับรองมาตรฐาน
สินค้าประมงและหลักฐานเพื่อการสืบค้น

จุนจระรา ทูยไธสง สุทธิศักดิ์ แก้วแกมจันทร์ และ วนิดา โนบรรเทา. 2559. **ระบบการผลิตข้าวหอมมะลิ
อินทรีย์ของเกษตรกรแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาสู่เกษตรกรรมยั่งยืน.** รายงานการวิจัย.

คณะเกษตรศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

จุนจระรา ทูยไธสง. 2560. **นวัตกรรมการใช้จุลินทรีย์เพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์.** รุ่งธนเกียรติ
ออฟเซ็ต, สุรินทร์.

จักรกฤต บรรเจิดกิจ. 2557. **คู่มือการประยุกต์ใช้จุลินทรีย์จาวปลวก.** ศูนย์เรียนรู้วิถีกรรมธรรมชาติเพื่อ
ขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพิจิตร. พิจิตร

ชนวน รัตนวราหะ. 2551. **เกษตรอินทรีย์.** กรุงเทพฯ. สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ กรม
วิชาการเกษตร.

บุญรุ่ง สีดำ. 2558. **เทคนิคการใช้จุลินทรีย์ในการเพิ่มผลผลิตพืช.** เอกสารประกอบการฝึกอบรมเวทีเสวนา
เทคนิคการใช้จุลินทรีย์. งานวันเกษตรแห่งชาติ. วันที่ 10 กรกฎาคม 2558 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี
ราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ อ.เมือง จ.สุรินทร์

มูลนิธิเกษตรอินทรีย์ไทย. 2559. **คู่มือการรับรองเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม พี จี เอส.** บริษัทคอมมา
ดีไซน์แอนด์พริ้นท์ จำกัด. กรุงเทพฯ.

วิฑูรย์ ปัญญากุล และ เจษณี สุขจิรัตติกาล. 2546. **สถานการณ์เกษตรอินทรีย์ไทยเกษตรอินทรีย์โลก.**
กรุงเทพฯ. บริษัท ที ซี จี พรีนติ้ง จำกัด.

ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์. 2560. **คู่มือมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์นครชัยบุรีรัมย์
แบบมีส่วนร่วม (PGS) ภายใต้โครงการพัฒนาการเกษตรและอาหารปลอดภัยนครชัยบุรีรัมย์
งบประมาณกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประจำปี 2560.** คณะเกษตรศาสตร์
และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ 100 หน้า.

สหกรณ์กรีนเน็ต. 2560. **ระบบชุมชนรับรอง PGS การรับรองแบบมีส่วนร่วม.** แหล่งที่มา :

<http://www.greenet.or.th/article/1138> สืบค้นเมื่อวันที่ 10/09/2560

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมคุณภาพ (ส.ส.ส.). สำนักงานสภาเกษตรกรจังหวัดสุรินทร์. 2563.

มาตรฐานเกษตรอินทรีย์สุรินทร์. มก-สร. 2547 ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2563. สุรินทร์. 71 หน้า

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2552). **มาตรฐานสินค้า
เกษตร มกษ.9000 เล่ม 1-2552.** กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
จำกัด.

สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์และอาหารแห่งชาติ. 2559. **การรับรองมาตรฐาน งานด้านการ
ตรวจสอบและรับรอง.** แหล่งที่มา: <http://www.acfs.go.th/certificate.php>
สืบค้นเมื่อ 15/09/2560

อนันต์โชค ศักดิ์สวัสดิ์. ม.ป.ป. เอกสารคู่มือการฝึกอบรมหลักสูตร ระบบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์
แบบมีส่วนร่วมขั้นพื้นฐาน. เครือข่ายอาหารเพื่อเพื่อน, กรุงเทพฯ

International Federation of Agriculture Movement (IFOM). 2009. **DEFINITION OF ORGANIC
AGRICULTURE**. Available Source : [http://www.ifoam.bio/en/organic-
landmarks/definition-organic-agriculture](http://www.ifoam.bio/en/organic-landmarks/definition-organic-agriculture) 09/9/2017

International Federation of Agriculture Movement (IFOM). 2017. **PARTICIPATORY
GUARANTEE SYSTEMS (PGS)**. Available Source : [www.ifoam.bio/en/organic-policy-
guarantee/participatory-guarantee-systems-pgs](http://www.ifoam.bio/en/organic-policy-guarantee/participatory-guarantee-systems-pgs) 09/9/2017

ภาคผนวก

แบบฟอร์มต่าง ๆ ในการขอรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)
 รายการแบบฟอร์มเอกสารประกอบการจัดทำ
 “ระบบมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์สุรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS)”

ที่	แบบฟอร์มที่	ชื่อแบบฟอร์ม
1	F-01	แบบฟอร์มใบสมัคร “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
2	F-02	แบบขอขึ้นทะเบียน “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
3	F-03	แบบฟอร์มแผนการผลิต “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
4	F-04	แบบฟอร์มบันทึกกิจกรรมในแปลงเกษตรอินทรีย์ “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
5	F-05	แบบฟอร์มบันทึกปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์ “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
6	F-06	แบบฟอร์มบันทึกการเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรอินทรีย์ “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
7	F-07	แบบฟอร์มการตรวจประเมินแปลง “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
8	F-08	แบบฟอร์มใบสรุปรฐานข้อมูลสมาชิก “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”
9	F-09	แบบขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”

แบบฟอร์มใบสมัคร	แบบฟอร์ม ที่ F-01
“ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”	

ข้อตกลงการสมัครเข้า “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” และประวัติแปลง	
ชื่อ	
ที่อยู่	
เบอร์โทรศัพท์	

พื้นที่ถือครองการเกษตร (กรณาระบุพื้นที่ที่มีการทำการเกษตรทั้งหมดในปัจจุบัน)

ที่	พื้นที่ (ไร่)	ชื่อพื้นที่	กรรมสิทธิ์	การจัดการ	การใช้ประโยชน์ (ทำนา ทำสวน สระ ป่า ที่รกร้าง บ้านพัก)	วันที่เริ่มทำเกษตรอินทรีย์	ใช้สารเคมีครั้งสุดท้ายเมื่อใด
1			() ตัวเอง () ญาติพี่น้อง () เช่า	() ทำเอง () ให้ผู้อื่นเช่า () ไม่ใช่ประโยชน์			เดือน..... ปี..... สารเคมี.....
2			() ตัวเอง () ญาติพี่น้อง () เช่า	() ทำเอง () ให้ผู้อื่นเช่า () ไม่ใช่ประโยชน์			เดือน..... ปี..... สารเคมี.....
3			() ตัวเอง () ญาติพี่น้อง () เช่า	() ทำเอง () ให้ผู้อื่นเช่า () ไม่ใช่ประโยชน์			เดือน..... ปี..... สารเคมี.....
4			() ตัวเอง () ญาติพี่น้อง () เช่า	() ทำเอง () ให้ผู้อื่นเช่า () ไม่ใช่ประโยชน์			เดือน..... ปี..... สารเคมี.....
5			() ตัวเอง () ญาติพี่น้อง () เช่า	() ทำเอง () ให้ผู้อื่นเช่า () ไม่ใช่ประโยชน์			เดือน..... ปี..... สารเคมี.....

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร () น้ำฝน () สระน้ำ () ร่องสวน () คลองชลประทาน () อื่น ๆ

ข้าพเจ้าขอสมัครเข้าร่วม “ระบบการรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS)” ในความดูแลของคณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม และยินดีปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดต่อไปนี้

1) ปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่คณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม กำหนด

2) ยินยอมให้คณะผู้ตรวจจากระบบการรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS) เข้าตรวจเยี่ยมพื้นที่การเกษตรทุกแปลง ตลอดจนสถานที่เก็บเครื่องมือ สถานที่เก็บผลผลิต และที่พัก โดยทางผู้ตรวจจากระบบการรับรองมาตรฐานข้าวหอมมะลิอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม (PGS) ไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ข้าพเจ้าทราบล่วงหน้า

3) จัดทำเอกสารประกอบการผลิต เช่น รายงานการผลิต บัญชีขาย บัญชีซื้อปัจจัยการผลิต บัญชีฟาร์ม และ/หรือบัญชีการผลิต รวมทั้งให้ยินยอมให้ผู้ตรวจ ตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการประกอบการเหล่านี้

4) แจ้งให้กลุ่มทราบโดยทันที ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงการผลิต เช่น การเปลี่ยนแปลงพื้นที่การผลิต ชนิดพืชที่ปลูก และการขอรับรอง รวมทั้งการละเมิดมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ของข้าพเจ้า

5) ยินดีที่จะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และระเบียบอื่น ๆ ที่ทางคณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นครชัยบุรีรินทร์แบบมีส่วนร่วม ได้กำหนดขึ้นภายหลัง

ข้าพเจ้าได้อ่านรายละเอียดเงื่อนไขข้างต้นแล้ว และลงชื่อยอมรับกำหนดการต่างๆ จึงได้ลงลายมือชื่อไว้

ลงชื่อ วันที่

แผนผังแปลง

แผนผังแปลงเกษตรอินทรีย์ของ.....แปลงที่.....

ชื่อแปลง.....พื้นที่.....ไร่ วันที่จัดทำ.....

แบบขอขึ้นทะเบียน “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ปี.....

แบบฟอร์มที่ F-02

ชื่อกลุ่มทะเบียนกลุ่ม.....ที่อยู่.....
จำนวนสมาชิกทั้งหมด.....ราย ขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง.....ราย อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน.....ราย วันเดือนปี.....
ชื่อประธานกลุ่ม.....โทรศัพท์ช่องทางสื่อสารอื่นๆ

Table with 17 columns: 1. Member Name, 2. Producer Name, 3. Area (ไร่), 4-9. Crop Production (Rice, Vegetables, Fruits, etc.), 10-17. Livestock Production (Poultry, Pig, Cattle, etc.).

แบบขอขึ้นทะเบียน “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ปี.....

แบบฟอร์มที่ F-02

ชื่อกลุ่มทะเบียนกลุ่ม.....ที่อยู่.....
จำนวนสมาชิกทั้งหมด.....ราย ขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง.....ราย อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน.....ราย วันเดือนปี.....
ชื่อประธานกลุ่ม.....โทรศัพท์ช่องทางสื่อสารอื่นๆ

ทะเบียนสมาชิก	ชื่อผู้ผลิตที่ผ่านการรับรอง	พื้นที่ (ไร่)	ผลผลิตพืช (ระบุชนิด/ปริมาณผลผลิต/ปี)						ผลผลิตสัตว์(ระบุจำนวนต่อปี)								
			ข้าว	พืชผัก	พืชสวน	พืชไร่	พืชอาหารสัตว์	สมุนไพร	สัตว์ปีก	สุกร	โคนม	โคเนื้อ	โค-กระบือ	แพะ	แกะ	สัตว์น้ำ	ไหม

ลงนามคณะทำงานกลุ่ม.....
(ลงนาม).....วันที่.....
(ลงนาม).....วันที่.....
(ลงนาม).....วันที่.....

ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว.....
นายทะเบียน คณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นครชัยบุรินทร์แบบมีส่วนร่วม
(ลงนาม)

อนุมัติออกใบรับรองและใช้ตราสัญลักษณ์ได้.....
คณะกรรมการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์นครชัยบุรินทร์แบบมีส่วนร่วม
(ลงนาม).....วันที่.....
(ลงนาม).....วันที่.....
(ลงนาม).....วันที่.....

แบบฟอร์มบันทึกแผนการผลิต

แบบฟอร์ม ที่ F-03

“ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)”

แผนการผลิตเกษตรอินทรีย์ประจำปี พ.ศ.

ชื่อเกษตรกร..... รหัสสมาชิก.....

ข้อมูลแปลงเกษตรของเกษตรกร เหมือน เปลี่ยนแปลงไปจากประวัติฟาร์ม

แปลง	พื้นที่ทั้งหมด (ไร่)	ชื่อแปลง	ระบบการผลิต	ชนิดพืชที่ปลูกเกษตรอินทรีย์ (ชนิด/ไร่)	รวมพื้นที่เกษตรอินทรีย์ (ไร่)
1			☐ เกษตรอินทรีย์ ☐ เกษตรเคมี		
2			☐ เกษตรอินทรีย์ ☐ เกษตรเคมี		
3			☐ เกษตรอินทรีย์ ☐ เกษตรเคมี		
4			☐ เกษตรอินทรีย์ ☐ เกษตรเคมี		
5			☐ เกษตรอินทรีย์ ☐ เกษตรเคมี		

ปัจจัยการผลิตที่คาดว่าจะใช้ในปีนี้

ปัจจัยการผลิต	จากแหล่งใด	ปริมาณ (กก.)
เมล็ดพันธุ์ (ระบุชนิด		
ปุ๋ยพืชสด (ระบุชนิด		
ปุ๋ยหมัก (ผลิตจาก		
ปุ๋ยคอก (ผลิตจาก.....)		
ปุ๋ยน้ำ (ผลิตจาก.....)		
อื่นๆ (ระบุชนิด.....)		

ผลผลิตพืชที่ขอการรับรองและปริมาณที่เก็บเกี่ยวได้ในปีที่ผ่านมา

ลงชื่อ.....

วันที่.....

แบบฟอร์มบันทึกกิจกรรมในแปลงเกษตรอินทรีย์
“ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ปี.....

แบบฟอร์ม ที่ F-04

ชื่อผู้ผลิต:	รหัสสมาชิก :
--------------	--------------

วันที่	กิจกรรม	แปลงที่	ปริมาณ	แหล่งที่มา

แบบฟอร์มบันทึกปัจจัยการผลิตเกษตรอินทรีย์
“ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ปี

แบบฟอร์ม ที่ F-05

ชื่อผู้ผลิต:	รหัสสมาชิก :
--------------	--------------

วันที่ ซื้อ / ได้มา	ชนิดของปัจจัยการผลิต	ปริมาณ	แหล่งที่มา

แบบฟอร์มการตรวจประเมินแปลง
 “ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ปี.....

แบบฟอร์ม ที่ F-07

1. ข้อมูลทั่วไป

ชื่อเกษตรกร		รหัสผู้ผลิต	
ชื่อผู้มาตรวจเยี่ยม	1)	วันที่	
	2)	เวลา	เริ่ม.....น.
	3)		เสร็จ.....น.
ผู้ให้ข้อมูลระหว่างการตรวจเยี่ยม	☐ เกษตรกรเจ้าของแปลงปลูก ☐ ผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเป็นกับเกษตรกรเจ้าของแปลง		
แปลงที่ยังไม่ได้ตรวจ.....			
สถานที่เก็บผลผลิต/ ที่เก็บอุปกรณ์ ☐ ตรวจแล้ว ☐ ยังไม่ได้ตรวจ เพราะ.....			

2. พื้นที่การผลิต (ทุกแปลง รวมทั้งแปลงที่ไม่ใช่อินทรีย์)

แปลงที่: 1	ชื่อแปลง: _____	พื้นที่: _____ (ไร่)	สถานะแปลง: ☐ อินทรีย์(☐)ปรับเปลี่ยน (☐) ทั่วไป
ชนิดพืชที่ขอรับรองและปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้:			การใช้ปัจจัยการผลิตในปี (ชนิด ปริมาณ วันที่ใช้ แหล่งที่มา):
แปลงที่: 2	ชื่อแปลง: _____	พื้นที่: _____ (ไร่)	สถานะแปลง: ☐ อินทรีย์(☐)ปรับเปลี่ยน (☐) ทั่วไป
ชนิดพืชที่ขอรับรองและปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้:			การใช้ปัจจัยการผลิตในปี (ชนิด ปริมาณ วันที่ใช้ แหล่งที่มา):
แปลงที่: 3	ชื่อแปลง: _____	พื้นที่: _____ (ไร่)	สถานะแปลง: ☐ อินทรีย์(☐)ปรับเปลี่ยน (☐) ทั่วไป
ชนิดพืชที่ขอรับรองและปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้:			การใช้ปัจจัยการผลิตในปี (ชนิด ปริมาณ วันที่ใช้ แหล่งที่มา):
แปลงที่: 4	ชื่อแปลง: _____	พื้นที่: _____ (ไร่)	สถานะแปลง: ☐ อินทรีย์(☐)ปรับเปลี่ยน (☐) ทั่วไป
ชนิดพืชที่ขอรับรองและปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้:			การใช้ปัจจัยการผลิตในปี (ชนิด ปริมาณ วันที่ใช้ แหล่งที่มา):
แปลงที่: 5	ชื่อแปลง: _____	พื้นที่: _____ (ไร่)	สถานะแปลง: ☐ อินทรีย์(☐)ปรับเปลี่ยน (☐) ทั่วไป
ชนิดพืชที่ขอรับรองและปริมาณผลผลิตที่คาดว่าจะได้:			การใช้ปัจจัยการผลิตในปี (ชนิด ปริมาณ วันที่ใช้ แหล่งที่มา):

3. การปฏิบัติตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่กำหนดตามมาตรฐาน

ความเห็นต่อการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ (☐ = ดีมาก ☐ = ต้องปรับปรุง ☐ = ละเมิดมาตรฐาน)					สรุปโดยรวม
ข้อ 1.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 2.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 3.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 4.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					

ความเห็นต่อการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ (☐ = ดีมาก ☐ = ต้องปรับปรุง ☐ = ละเมิดมาตรฐาน)					สรุปโดยรวม
ข้อ 5.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 6.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 7.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 8.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					

ความเห็นต่อการผลิตตามมาตรฐานอินทรีย์ (☐ = ดีมาก ☐ = ต้องปรับปรุง ☐ = ละเมิดมาตรฐาน)					สรุปโดยรวม
ข้อ 9.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 10.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 11.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					
ข้อ 12.					
แปลง 1 ☐☐☐	แปลง 2 ☐☐☐	แปลง 3 ☐☐☐	แปลง 4 ☐☐☐	แปลง 5 ☐☐☐	
บันทึกความเห็นผู้ตรวจ					

4. การยืนยันการปฏิบัติตามมาตรฐาน

ข้าพเจ้าขอยืนยันว่า ข้อมูลดังกล่าวข้างต้น เป็นไปตามที่ระบุไว้ จึงลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน	
ลงชื่อเกษตรกร	ลงชื่อผู้ตรวจ

5. ผลการพิจารณาการรับรอง / ข้อเสนอแนะในการรับรองฟาร์ม (รวมทุกแปลง)

สรุปผลการรับรอง

- () รับรองโดยไม่มีเงื่อนไข
- () รับรอง แบบมีเงื่อนไข
- () ไม่รับรอง
- () เลื่อนการรับรอง เนื่องจาก

เงื่อนไขการรับรอง หรือ ข้อเสนอแนะการปรับปรุง

ลงชื่อกรรมการรับรอง

แบบฟอร์มที่ F-08

ใบสรุปรฐานข้อมูลสมาชิก
“ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ประจำปี.....

ชื่อกลุ่มเกษตรกรเครือข่ายที่อยู่.....

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	กลุ่ม	ที่อยู่	เบอร์โทรศัพท์	แปลงที่	พื้นที่รวม(ไร่)	การใช้ประโยชน์	วันที่เริ่มทำเกษตรอินทรีย์	ใช้สารเคมีครั้งสุดท้ายเมื่อใด	ผลการพิจารณาการรับรอง/ข้อเสนอแนะการรับรองฟาร์ม(รวมทุกแปลง)	วันที่ตรวจเยี่ยม

แบบฟอร์มที่ F-09

แบบขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง
“ระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (PGS Surin)” ประจำปี.....

ชื่อกลุ่มทะเบียนกลุ่มที่อยู่.....
จำนวนสมาชิกทั้งหมด ราย ขอขึ้นทะเบียนผู้ได้รับการรับรอง ราย อยู่ในระยะปรับเปลี่ยน ราย วันเดือนปี
ชื่อประธานกลุ่ม เบอร์โทรศัพท์ ช่องทางสื่อสารอื่นๆ

Table with 17 columns: Member Name, Producer Name, Location, Crop Type (Vegetables, Fruits, etc.), and Animal Products (Meat, Eggs, etc.).

ลงนามคณะกรรมการกลุ่ม
(ลงนาม) วันที่
(ลงนาม) วันที่
(ลงنام) วันที่
ตรวจสอบความถูกต้องแล้ว
นายทะเบียน เครือข่ายเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม (ลงนาม)
วัน/เดือน/ปี

อนุมัติออกใบรับรองและใช้ตราสัญลักษณ์ได้
คณะกรรมการเครือข่ายเกษตรอินทรีย์แบบมีส่วนร่วม
(ลงนาม) วันที่
(ลงนาม) วันที่
(ลงนาม) วันที่